

*Liite N:o 6 Sov. dem. Neuvostien
pöytäkirjan 10.I.1946*

Puhelinsanoma

Tukholmasta 10/1 1946 klo. 13.00

Hagfors/Surakka (Parlograafi)

Ulkoasiat

H e l s i n k i

Sanomalehtikatsaus n:o 8.

Aamulehdet huomioivat useita uutisia ja tiedoituksia Suomesta kuten kommunistien Presidentti Mannerheimin terveydentilasta, sotasyllisoikeudenkäynnin lykkäytymisen, kysymyksen presidentinvaihdoksesta sekä Suomen Sosiaalidemokratissa ilmestyneen johtavien sosiaalidemokraattien julkklausuman uudesta asennoitumisesta Neuvostoliittoon ja kommunistiseen puolueeseen. Toimitusten kommentaareja ei kuitenkaan esiinny.

Maaseutulehdistössä näyttää kysymys Presidentti Mannerheimin asemasta jossain määrin askarruttavan. Useissa lehdissä tarkasteellaan kysymystä varsin vivahduksettomasti ja yksinkertaistetusti leimaamalla syntynyt tilanne tulokseksi äärimmäisen vasemmiston aktiosta, jonka päämääränä on Marsalkan eroaminen.

Huolimatta virallisesta peruutuksesta Yhdysvalloissa huomioituille huhuille Suomen länsirannikon linnoittamisesta pohdiskellaan tätä asiaa edelleen. Niinpä on Dagens Nyheterissa lehden New Yorkin-kirjeenvaihtajan kirjoitus jossa - siteeraamalla Washington Post'in pääkirjoitusta, jonka otsikkona on "Poker peliä" - sanotaan: "Linnoituslinja, jota venäläiset kuuleman mukaan rakentavat Suomen rannikolla, on vastaus amerikkalaisista lentotukikohtaa Islannissa koskeviin suunnitelmiin. Linnoituslinjan vaatimat

Kuulimatta virallista perustusta Yhdysvalloissa
 huomattaville huulille Suomen lääninrikon linnostamis-
 ta pohdittuun tää asia edelleen. Niinpä on Paras
Wyhetarissa lehdessä New Yorkin-kirjainvaltakunnan
 joissa - alustamalla Washington Postin perustotusta,
 jonka otaksoma on "Poker pelin" - sanoissa: "linnoston"
 linnat, jota venäläiset kutsuvat mukaan tekemästä Suomen
 rannikolla, on vastaus amerikkalaisia lentotukikohtaa is-
 laanassa koostavien suunnitelmien. Linnostustien vastust

tarvesaineet ja työt voitaisiin paljon paremmin käyttää kirsivän Suomen huoltamiseen. Linja tulee eroittamaan Suomen sen lämpimästä ja ymmärtävästä ystävästä ja naapurista, Ruotsista. Ruotsalaiset, jotka yhden vuoden aikaa ovat tehneet kaikkensa auttaakseen suomalaisia elintarvikkeilla, tulevat viimeisinä pitämään uusien linnoitusten rakentamista kiittämättömänä vastauksena tähän apuun. Ei, kuten koko maailma, tietävät, että linnoitukset rakennetaan Neuvostoliiton määräyksestä. Tämä Moskovan määräämä työ on ilmeisesti puolustustoimenpide, joka perustuu epäluuloon, se liittyy venäläiseen päätökseen vuodelta 1938 raivata erääläiseen valokuja länsirintamalleen, Suomesta aina Rumaniaan saakka. Samaa syntyperää oli talvisota Suomea vastaan. Mikä uusi pelko on saanut venäläiset suojautumaan linnoituksin Pohjanlahtea myöten?" kysyy Washington Post ja jatkaa: "Mikäpä muu olisi tähän syynä kuin Isom Britannian ja Amerikan aloittamat toimenpiteet uuden vallan tasapainon aikaansaamiseksi pohjoisessa?"

Wm. J. [unclear] 32

Niistä toimenpiteistä, jotka vaikuttavat välillisesti hinta- ja palkka-asioiden hoitoon, mainittakoon tässä vain seuraavat: verotus, erityisesti välilliset verot: viennin ja tuonnin hintoja ja kokoonpanoa koskevat sekä sen kautta maan kulutusoloihin vaikuttavat päätökset; tuotannon ja kotimaan kaupan suuntautumista ja keskittämistä sekä raska-aineiden käyttöä koskevat ohjaavat toimenpiteet sekä sääntelymääräysten noudattamisen valvonta. Myös valuuttakurssien muu-

menpiteet uuden valian tasapainon aikansaamiseksi portofolios-
 tään ryynnä kula Isom Britanniin ja Amerikkaan aloittamat toi-
 tent' kysyy Washington Post ja jatkas: "Mikinpä meidän
 saanut venäläiset suojattua linnolluksiin portolanneen myy-
 täntyperän oli talvisota Suomea vastaan. Niin uuni peiko on
 kulta linnallinnallisen, Suomessa aina Ruotsin saakka. Suoma
 venäläiseen lähtökseen vuodelta 1938 talvete erittäin vai-
 ta puolustustomien, joka perustuu epäluuloon, se liittyy
 llinen määrityksestä. Tämä Moskovan määritys työ on linnallise-
 kin maailma, tietävät, että linnalliset tekennänsä Ruotsi
 kilttämättömyyden vastustuksen tähän apuun. He, kuten koko
 ovat viimeisin pitämässä uuden linnolluuden rakentamasta
 neet kaikkensa antaneen suomalaisia elintarvikkeilla, to-
 Ruotsista. Ruotsalaiset, jotka yhden vuoden aikaa ovat toi-
 sen lämpimästä ja ymmärrävistä ystäväistä ja asukkaista,
 siven Suoma huoltamiseen. Linja tulee eroittamaan Suoma
 tarveksien ja työt voitettain paljon paremmin käytyä kii-

Tällainen perustamiskokous on nyt, kun vuoden kuluessa eri
 valitsemat korotettun palkkatason edustajat kutsutunsa laava on
 annin pöytäkirja tulint realisoitavaksi nimolassa, muiden muotoistune
 erittäin kriittilliseksi. Monilla aloilla vaaditaan yleensä palkan-
 korotuksia sekä tarjottavaksi eri palkkojen välisiin arvoihin.
 Jotta voitaisiin vältyä tuotannon raskailta jatkamiselta
 tuhoisasta työsakkakatsasta, on sen takia nyt ryhdyttävä sellaisiin
 palkkain toimenpiteisiin, joiden avulla voidaan saada aikaa va-
 kintummen sekä nimolassa että palkkoissa. Vakintumin on nimolassa,
 että erinimillä tarkistuksia vielä on tarpeen pöytäkirja ja myö-
 palkkojen välisiin arvoihin, edustajan ylästä palkkankorotuksia
 ole suvut suorittaa, jos edustamukset ja nimolassa yleensä
 vaaditaan vakantemiksi. Ja vakantemien on nyt olemassa main olli-
 amuksia, mikä toisaalta nyt ryhdytään pöytäkirja toimenpiteisiin on
 yleinen palkkaväyryt nimolassa.
 Sääntötehtyyn aikana saadut kokemukset osoittavat toisaalta,
 että hinta- ja palkkapolitiikka hyvin lähessesti liittyy erittäin
 muuttu talonpöytäkirja toimenpiteisiin, sekä toisaalta, että
 edelleenkin on hintojen ja palkkojen sääntötehtyyn melkoista hys-
 kassutta olemassa, mikä muuttu vakantem väkintam pöytäkirja
 onnistumista. Kriittillään tehtävä on sen takia luoda sellainen
 yleinen organisaatio, jonka pöytäkirja väkintam tehtävä voidaan
 menestyksellisesti suorittaa.
 Mitä toimenpiteitä, jotka väkintavat väkintam hinta- ja
 palkka-satojen kotoon, muuttuun tässä vain senkavut: verotus,
 erityisesti väkintam verot: väkintam ja tuonkin hintoja ja kokoon-
 panos kokevat sekä sen kuita main kuituolohin väkintavat palk-
 kassat; tuotannon ja kotimain kappan väkintamata ja kassittamata
 sekä tarkka-ainekin käyttöä kokevat ohjauvat toimenpiteet sekä siinä
 väkintam väkintam noudattamaan valvonta. Myös väkintam väkintam

tokset vaikuttavat osaltaan hintatasoon. Kun organisatoorisesti ei ole mahdollista eikä edes asianmukaista saattaa edellä viitattuja tehtäviä hoitavia elimiä läheisempään yhteyteen, olisi ainoastaan huolehdittava siitä, että nämä tehtävät hoidetaan yhdenmukaisia periaatteita noudattaen. Tätä varten tuntuu tarkoituksenmukaiselta, että valtioneuvoston erikoisesti asettama ministerivaliokunta saa tehtäväkseen huolehtia näiden yhteisten talouspoliittisten asioiden valvomisesta ja periaatteiden vahvistamisesta. Tähän ministerivaliokuntaan pitäisi nimetä ainakin seuraavat valtioneuvoston jäsenet: hinta- ja palkka-asioita hoitava ministeri, joka parhaiten sopisi valiokunnan puheenjohtajaksi, valtiovarainministeri, kauppa- ja teollisuusministeri, kansanhuoltoministeri sekä kulkuvälineiden ja yleisten töiden ministeri.

Sen hajanaisuuden poistamiseksi, mikä, kuten edellä viitattiin, vallitsee hintojen ja palkkojen säännöstelyssä, on kaikki välittömästi hinta- ja palkkasäännöstelyyn liittyvät tehtävät keskitettävä yhdelle ainoalle ministerille. Tämä ministeri olisi sen takia vapautettava muista mahdollisista tehtävistään. Tätä tarkoittava organisaation muutos merkitsee, että hänen alaisikseen tulevat m.m. sosiaaliministeriön palkkaosasto ja kansanhuoltoministeriön hintaosasto ja että hän johtaa hinta- ja palkkaneuvoston sekä hinnantasaustoimikunnan puheenjohtajana. Keskityksen tehostamiseksi olisi myös hinta- ja palkkaneuvoston hintajajärjestön puheenjohtajan ja kansanhuoltoministeriön hintaosaston päällikön tehtävät uskottava samalle henkilölle, mutta siinä tapauksessa olisi kansanhuoltoministeriön hintaosastoon asetettava riittävän monta apulaisosastopäällikköä. Kaikki hinta- ja palkkaminsterein alaiset elimet olisi mahdollisuuksien mukaan sijoitettava välittömästi toistensa yhteyteen.

Kun sotakorvausteollisuuden valtuuskunnan toimialaan kuuluu ohjata tärkeimmän osan maan tuotannollisesta toiminnasta ja määrätä ne korvaukset ja hinnat, jotka teollisuuden harjoittajille on suoritettava sotakorvaustoimituksista, on sillä mahdollisuus hinnoitteluperusteitten

[illegible]

22

[illegible]

valittua hintaa ja pallojen sääntelyä, on kahden valittu.
Matti hinta- ja pallojen sääntelyä liittyvät tehtävät keskeisiksi
yhäälle ainoalle ministerille. Tämä ministeri olisi sen lisäksi vapaa-
tehtava muista mahdollisista tehtävistä. Tätä tehokasta organi-
sation muutos merkitsee, että hänen alaisuuteen tulvat m.m. sosia-
lilainlainen ja pallojen sääntely ja kansainvälisten hintojen ja
etta hän toimii hinta- ja pallojen sääntelyä sekä hinnoittelun
puheenjohtajana. Keskeisen tehtävän osalta myös hinta- ja pallo-
neuvoston hinta- ja puheenjohtajan ja kansainvälisten hinta-
saston puolesta tehtävät näköt ovat samat, mutta tämä
tapauksessa olisi kansainvälisten hintojen hinnoittelun esittävät riit-
tävän monta epäselvyyksiä. Kahden hinta- ja palloministerin
olisi elintä olla mahdollisimman mukana ajottavissa valituksissa

[illegible]

- 3 -

sa kautta tuntuvasti vaikuttaa hinta- ja palkkamarkkinoihin. On asianmukaista, että nämä hintaratkaisut tehdään niitten samojen yleisten periaatteiden mukaisesti, joita noudatetaan varsinaisessa hintasäännöstelyssä, kuitenkin tarpeellisessa määrin huomioon ottaen sotakorvaustoimitusten erikoisluonteen ja noudatettavan kiireellisyysjärjestyksen asettamat vaatimukset. Yhtenäisten suuntaviivojen aikaansaamiseksi on tarpeen tehdä eräitä lisäyksiä sotakorvausteollisuuden järjestämisestä annettuun asetukseen sekä valtioneuvoston hinta- ja palkkaneuvostosta antamaan päätökseen.

On asianmukaista, että valtioneuvosto myös lähemmin määrittelee ne yleiset suuntaviivat, joiden mukaisesti hintasäännöstelyä on tehostettava tässä vaiheessa, ja että se antaa edellä esitetylle organisaatiolle tehtäväksi lähemmin suunnitella vakauttamispolitiikan yksityiskohdat. Yleisen mielialan rauhoittamiseksi ja valtioneuvoston kannanoton selvittämiseksi lienee tarpeellista, että valtioneuvosto tässä yhteydessä antaa julkilausuman, jossa selostetaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty, ja sitä taloudellista tilannetta, joka tekee päättävän ja yhtenäisen talouspolitiikan välttämättömyydeksi.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan ryhdyttäväksi toteuttamaan oheista suunnitelmaa eräiden kansantalouden kannalta tärkeiden hallinnonalojen keskittämisestä.

Helsingissä 11 päivänä tammikuuta 1946.

Uuno Takki.

Vilho Vesterinen. Ake Garts. Yrjö Leino. Eino Kilpi.
Yrjö Murto.

Liite N:o 8
Pöytäkirja pöytä. 10. I. 1946

Suunnitelma

eräiden kansantalouden kannalta tärkeiden hallinnonalojen keskitte- misestä.

1. Esitetään Tasavallan Presidentille, että yksi valtioneuvoston jäsen (seuraavassa tätä kutsutaan hinta- ja palkkaministeriksi) määrätään käsittelemään erinäisiä valtiovarainministeriön, kulkukustosten ja yleisten töiden ministeriön, sosiaaliministeriön sekä kansanhuolto- ministeriön toimialaan kuuluvia asioita.

Esittely valtioneuvoston kaaliasta.

2. Valtioneuvosto päättää, että Tasavallan Presidentille esitetään annettavaksi oheisen liitteen N:o 1 mukainen asetus sotakorvaus- teollisuuden järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta.

Esittely kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

Mikäli 1. kohdassa tarkoitettu määräys ja 2 kohdassa tarkoitettu asetus annetaan,

3. Valtioneuvosto antaa oheisen liitteen N:o 2 mukaisen päätöksen hinta- ja palkanauvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muutta- misesta.

Esittely sosiaaliministeriöstä.

4. Valtioneuvosto päättää hinta- ja palkkaministerin sekä muiden asianomaisten ministerien välisestä työnojoista siten, että hintojen ja palkkojen kehitykseen välittömimmin vaikuttavat asiat keskitetään saman ministerin johtoon. Tällöin määrätään hinta- ja palkkaministe- rin käsiteltäviksi seuraavat asiat:

a) valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvista asioista ne, jotka koskevat valtion viran ja toimen haltijain palkkausten ja eläkkeiden yleistä järjestelyä;

b) kulkukustosten ja yleisten töiden ministeriön toimialaan kuuluvista asioista ne, jotka koskevat yleisten töiden työpalkkoja ja työpalkkatarkkailua;

c) sosiaaliministeriön toimialaan kuuluvista asioista ne, jotka

Ministerivaliokunnan tehtäväksi annetaan valvoa, että valtion eri hallinnonalajoilla tehtävät päätökset ja toimenpiteet, jotka vaikuttavat hintoihin ja/palkkoihin joko välittömästi tai välillisesti kohdistamalla tuotannon kohottamiseen ja sen rationalisoimiseen, koti- ja ulkomaan kaupan sekä kulutusolojen järjestämiseen, tapahtuvat yhdenmukaisia suuntaviivoja noudattaen, minkä ohessa ministerivaliokunnan tulee laatia suunnitelmia talouspoliittisesti tärkeiden yhteisten asioiden hoitamista varten sekä hankkia siihen tarvittavia

Alue 12
Pöytäkirja 10.1.40

P.M.

Elämäneuvoston puolesta on nyt, kun vuoden kuluessa eri
vaiheissa korotettua palkkatasoa edustavien palkkaneuvoston
suurin puheenjohtaja on ollut, ja palkkaneuvoston puolesta
on ollut puheenjohtaja. Monilla alioilla vaaditaan yleisiä palkkoja
korotusta. Pöytäkirja 10.1.40

- 2 -

korotettua työehtoja ja muita liittyviä työehtoja sekä palkkaneuvoston
suositusta, sekä
(b) kansainvälistä riidat
jotka korotettua
- toistetaan ja tarkistetaan sekä muun muassa omistajan hin-
toja, kuitteja, palvelus- ja muita maksuja sekä ammattilais-
ja edustajien hintojen perusteita;
- kansainvälistä korotettua hintaa ja palkkaneuvoston puolesta
sen valvontaa, ja
- toistetaan ja korotetaan hintojen alennusta.
Esittely valtioneuvoston kanaliasta.
5. Valtioneuvosto määrää hinta- ja palkkaministerin ja palk-
kaneuvoston puheenjohtajan.
Esittely määrää hinta- ja palkkaministeri.
6. Valtioneuvosto määrää hinta- ja palkkaministerin puolesta
toiminnan puheenjohtajan.
Esittely määrää hinta- ja palkkaministeri.
7. Valtioneuvosto asettaa ministeri valtiokunnan, jonka puheenjohta-
- jaksi määrätään hinta- ja palkkaministeri sekä jäseniksi valtiokun-
nasta, kauppa- ja teollisuusministeri, kansainvälistä riidat, kuitteja,
kulttuurin ja yleisen mielen ja valtiokunnan tarpeita
sekä kansainvälistä riidat.
Ministeri valtiokunnan puolesta on valtion
eri hallinnonaloilla tehtävät päätökset ja toimenpiteet, jotka val-
tioneuvoston puolesta on tehtävä, ja valtiokunnan puolesta on tehtävä
konkreettisia toimenpiteitä toistamaan kohtauksien ja sen ratkaisemisen,
koti- ja ulkomaan kauppaan sekä kuitteja ja toimenpiteiden, tapojen
ja yleisten asiain suhteiden, minkä ohessa ministeri
valtiokunnan puolesta on tehtävä toimenpiteitä toistamaan kohtauksien
yhdistämisen ja toistamisen, ja toistamisen, ja toistamisen, ja toistamisen,
(c)

- 3 -

selvityksiä.
Esittelyn määrää hinta- ja palkkaministeri.
8. Valtioneuvosto tekee periaatteellisen päätöksen
a) siitä, että keskityksen tehostamiseksi
- hinta- ja palkkaneuvoston hintajaooston puheenjohtajan ja kansan-
huoltoministeriön hintaosaston päällikön tehtävät on uskottava
samalle henkilölle;
- että sotakorvateollisuuden valtuuskunnan jäseneksi entisten
lisäksi määrätään hinta- ja palkkaministerin esittämä henkilö;
- kaikki hinta- ja palkkaministerin alaiset elimet on mahdolli-
suuksien mukaan sijoitettava välittömästi toistensa yhteyteen,
sekä
b) siitä, että hinta- ja palkkaministerin ja hänelle nyt aliste-
tun organisation tulee kaikin tavoin pyrkiä ehkäisemään elinkustan-
musten jatkuva kallistuminen. Tässä tarkoituksessa, mikäli pakottavista
syistä on suositettava esilain elinkustannusindeksiin vaikuttavien
hintojen korotuksiin, jotka eivät perustu valtioneuvoston päätökseen,
on ryhdyttävä toimenpiteisiin joidenkin muiden hintojen vastaavaksi
alentamiseksi.
Esittely valtioneuvoston kanaliasta.
9. Valtioneuvosto päättää antaa julkilausuman toimeenpannasta jär-
jestelystä ja vakauttamispolitiikan tehostamisesta.
Esittelyn määrää hinta- ja palkkaministeri.

[illegible]

303

[illegible]

Lite # 1.

A s e t u s

lisäyksestä sotakorvausteollisuuden järjestämisestä annettuun
asetukseen

Annettu Helsingissä päivänä tammikuuta 1946.

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelystä lisättiin sotakor-
vausteollisuuden järjestämisestä 13 päivänä lokakuuta 1944 annet-
tuun asetukseen (713/44) näin kuuluva uusi 12 a §:

12. 8.

Milloin jollekin viranomaiselle on annettu tehtäväksi hintojen ohjaaminen yleensä, vahvistaa tämä viranomaisen sotakorvaustollisuuden valtuuskunnan esityksestä 10 §:ssä tarkoitetuista tuotteista suoritettavien korvausten yleisessä laskentaperusteet korvauksia koskevilla sopimuksissa noudatettaviksi.

Tässä tarkoitettu viranomainen voi vaatia sotakorvausteollisuuden valtuuskunnalta selvityksiä 10, 11 ja 12 §:n mukaan suoritetuista korvauksista.

Helsingissä päivänä tammikuuta 1946.

Tasavallan Presidentin sijasta:

Pääministeri J. K. Paasikivi.

Kauppa- ja teollisuusministeri Ake Gartz.

Valtioneuvoston päätös

hinta- ja palkkaneuvostosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä päivänä tammikuuta 1946.

Valtioneuvosto on sosiaaliministeriön esityksestä lisännyt hinta- ja palkkaneuvostosta 14 päivänä toukokuuta 1945 antamaansa päätökseen (455/45) näin kuuluvan uuden 5 a §:n sekä muuttanut 6 ja 8 §:t seuraavasti:

5 a §.

Niiden tehtävien lisäksi, jotka on mainittu 4 ja 5 §:ssä, hinta- ja palkkaneuvoston tulee sotakorvausteollisuuden valtuuskunnan esityksestä vahvistaa ne sotakorvaustuotteista suoritettavien korvausten laskentaperusteet, joita tarkoitetaan sotakorvausteollisuuden järjestämisestä 13 päivänä lokakuuta 1944 annetun asetuksen (713/44) 12 a §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on päivänä tammikuuta 1946 annetussa asetuksessa (/46).

6 §.

Jos hinta- ja palkkaneuvoston puheenjohtaja taikka asianomainen ministeriö katsoo, että hinta- ja palkkaneuvoston päätös on saatettava valtioneuvoston käsiteltäväksi, kysymys on asianomaisen ministeriön toimesta esiteltävä valtioneuvostossa. Sotakorvaustuotteista suoritettavien korvausten laskentaperusteita koskeissa asioissa on asianomaisena ministeriönä kauppa- ja teollisuusministeriö.

8 §.

Hinta- ja palkkaneuvosto sekä sen jaosto kutsutaan kokoon niiden päättämällä tavalla. Neuvosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi muuta jäsentä tai varamiestä ovat saapuvilla. Jaosto on päätösvaltainen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä kahden muun jäsenen tai varamiehen läsnä ollessa.

Varamiehellä on kunnalta vain varsinaisen jäsenen poissa ollessa.
 Alkūn kuitenkin neuvostossa alkūn sen jaostossa tehtävä
 päätöstä asiasta, joka koskee sotakorvaustuotteista suoritettavien
 korvausten laskentaperusteita, ellei sotakorvausteollisuuden valtuus-
 kunnalle ole varattu tilaisuutta edustajansa kautta lausua mielipi-
 detään asiaa käsiteltäessä.

Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten
 mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Hinta- ja palkkaneuvoston sekä sen jaoston kokouksessa pidettäv-
 än pöytäkirjan ja toimitettavat kirjelmät allekirjoittaa puheenjoh-
 taja ja varmentaa sihteeri.

Helsingissä päivänä tammikuuta 1946.

Sosiaaliministeri

N.N.

Liite 2.

Valtioneuvoston päätös

Hinta- ja palkkaneuvoston ja sen jaoston päätösten
 vahvistamisesta.

Annetaan Helsingissä päivänä tammikuuta 1946.

Valtioneuvosto on sosiaaliministerin esityksestä päättänyt hinta-
 ja palkkaneuvoston 14 päivänä lokakuuta 1945 antamasta päätöksestä
 (452/45) näin kuuluvan muuten 2 a:n sekä muuttanut 6 ja 8 §:t seura-
 vasti:

5 §.

Näiden tehtävien lisäksi, jotka on mainittu 4 ja 5 §:ssä, hinta-
 ja palkkaneuvoston tulee sotakorvausteollisuuden valtuuskunnan esityk-
 sestä vahvistaa ne sotakorvaustuotteista suoritettavien korvausten las-
 kentaperusteet, joita tarkoitetaan sotakorvausteollisuuden järjestäm-
 ässä 13 päivänä lokakuuta 1944 annetun asetuksen (713/44) 12 a §:n 1
 momentissa, sellaisena kuin se on
 päivänä tammikuuta 1946 annetussa
 asetuksessa (46).

6 §.

Jos hinta- ja palkkaneuvoston puheenjohtaja tai jäsen
 ministeriä katsoo, että hinta- ja palkkaneuvoston päätös on asetta-
 va valtioneuvoston käsiteltäväksi, pyyntö on esitettävä ministeriön
 toimesta esiteltävä valtioneuvostossa. Sotakorvaustuotteista suorit-
 tavien korvausten laskentaperusteita koskevat asetus on esitettävä
 sena ministeriön käsiteltäväksi.

7 §.

Hinta- ja palkkaneuvosto sekä sen jaosto kutsutaan kokoon niiden
 päättämällä tavalla. Neuvosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja
 tai varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi muuta jäsentä tai varajä-
 seniä ovat saapuvilla. Jaosto on päätösvaltainen puheenjohtajan tai var-
 apuheenjohtajan sekä kahden muun jäsenen tai varajäsenen läsnä ollessa.

... ja varmistaa alust...

See page 10

W. H. Jones, Jr. 1944

(86)) anstalts

18.

Hyväksyttiin puheenjohtajan esittämäksi muistosoanat
kian kuoleman johdosta.

Päätettiin ehdottaa, että ryhmä Naisliiton adressilla
 kunnioittaisi Turkin muistoa hautaustilaisuudessa. Ryhmää edus-
 tamaan ehdotetaan valittavaksi: Kivisalo, Lentokoski ja U. Raatikai-
 nen.

24.

Puheenjohtaja: Esitti harkittavaksi mitä aloitteita olisi
duskunnan kokoontuessa helmikuun alussa.

Kivisalo: Huomautti aikanaan tehneensä alotteen kunnallista äänioikeutta koskevan lain muuttamiseksi, jota varten on tarpeen, että maalaiskuntain kunnallislain 9 §:ää ja kaupunkikuntain äänioikeutta koskevan lain vastaavaa §:ää muutettaisiin. Selosti niitä puutteita, joita siinä on.

Raatikainen: Kannatti toimenpiteisiin ryhtymistä. Suosittelee, että käytettäisiin yleissihteeriä antamalla hänelle tarpeelliset ohjeet. Samalla tiedusteli, voisiko lakialotteella korjata sellaista vääryyttä, joka koskee jakamattoman pesän verottamista. Kun nyt pesän osallisten lapsia ei verotuksessa oteta huo-

mioon.

Lepistö: Kertoi saaneensa sellaisia terveisiä Yksipihlajasta, että puolueen pitäisi kyetä hahmottelemaan nykytilanteeseen sopiva talouspoliittinen ohjelma. Siihen on jo alkaita eräissä kirjelmissä, jotka on lähetetty valtioneuvostolle. Mutta yhteys olisi otettava puoluetoimikuntaan, josta pitäisi saada joku toimikunta laatimaan asiasta yhtenäistä toimintaohjelmää.

Malkamäki: Aikoo tehdä kansakoulu aloitteita. Sellaisena mainitsi aloitteen 7-luokkaisen kansakoulun perustamista sinne, missä se on mahdollista.

Rantala: Sanoi, ettei Raatikaisen aloitetta voi ryhmäalotteena esittää. Kannatti Lepistön ja Malkamäen aloitteita. Verohelpotuksia pitäisi ajaa tarmokkaasti. Omasta kohdastaan haluaisi tehdä muutosehdotuksen maanhankintalakiin, kun kunnat menettävät metsänsä, etteivät saa polttopuutarvettaankaan tyydyttyksi.

Kulovaara: Huomautti maanhankintalain aiheuttamista vaikeuksista, ja esitti, että verokysymyksissä veloitettaisiin puolueen verokomiteaa ryhtymään toimenpiteisiin veroaloitteiden valmistamiseksi. Epäili kansakoulun 7. luokan tarpeellisuutta nyt, kun koko koulu-uudistus on työn alla.

Paasivuori: Selosti puolueen verokomitean tähänastista työskentelyä lausuen epäilevänsä, ettei sieltä saada mitään aloitetta.

Malkamäki: Puolusti kansakoulualoitteiden tarpeellisuutta asiaan. Keskustelun kuluessa katsottiin aloitteidenteko tarpeelliseksi kiinnittää huomiota; esitettiin ryhmälle.

Keskustelun kuluessa mainituista asioista kehoitettiin asianomaisia valmistamaan aloitteet.

Puoluetoimikunnan verokomiteaa päätettiin kiiruhtaa.

Talouspoliittista lähiajan ohjelmaa laatimaan ehdotettiin Lepistö, Rantala, Käkeli, Tervo.

3 §.

Ma_rskin ero ja presidentin vaali.

Kivisalo: ehdotti seuraavan presidentin valitsemista.

Lepistö: suositteli, ettei nahkaa nyljetä, ennenkuin karhu on kaadettu.

Päätettiin antaa asian raueta.

4 §.

Ryhmän huoneen somistaminen.

Puheenjohtaja: Esitteli Pyyn aloitteen edustajien kuvien hankkimisesta ryhmän huoneen seinälle. Katsoi asian hoitamisen verraten vaikeaksi aikaisemmilta vuosilta. Tästä lähtien voidaan hoitaa.

Penttala: Suositteli rajoituttavan vain entisten puheenjohtajien kuvien asettamiseen ryhmähuoneen seinälle.

Lepistö: Asettui kannattamaan edellistä.

Tolonen: Yhdestä hyvästä ryhmäkuvasta suositteli suurennusta nyt ensiksi tehtäväksi.

Hakala: Suositteli huomattavien ryhmän aikaisempien jäsenten kuvien asettamista ryhmähuoneen seinille.

Rantala: Suositteli toimikunnan asettamista.

Päätettiin ehdottaa valittavaksi 3-henkinen toimikunta a siaa tutkimaan: Raunio, Pyy ja Nurminen.

V a k u u d e k s i:

M. Raunio
Sihteeri

T a l l a s t e e t u:

A. Lumme
Puheenjohtaja

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 17 p:nä tammikuuta 1946. Kokous alkoi klo 17. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi Hiilelä, Hiltunen, Jokinen, Kallinen, P.A. Karjalainen, Lehtokoski, Leskinen, Pesonen, Pusa, J. Raatikainen, Salmela-Järvinen, Sillanpää, Simonen, Takki, Tervo, Turunen, Virtanen ja Voionmaa. Puhetta johti Lumme ja pöytäkirjan laati Paasivuori. Läsnä olivat Suomen Sosialidemokratista Airisto ja Pohjanmaa sekä puoluesihteerä Varjonen.

1 §.

Läsnäolo-oikeus myönnettiin toveri Emil Jokiselle puheenjohtajan suosituksesta.

2 §.

Matti Turkian kuolema. (Katso erillinen paperi.)

Puheenjohtaja lausui muistosanat hänen kuolemansa johdosta. Ryhmän edustajiksi Turkian hautaus tilaisunteen valittiin Kivisalo, Lehtokoski ja U. Raatikainen.

Päätettiin hankkia haudalle 2000 mk:n seppele.

3 §.

Tampereen jokamieskalastajain lähetystö.

Kävi selvittämissä jokamieskalastajain kannalta jokamieskalastuslain muutoksia, jotka sisältävät hallituksen esitykseen. Koskettelivat lain tarpeellisuutta ja niitä noitteita,

joita jokamieskalastuslakia vastaan on esitetty. Kosket-
teli heidän yhdistyksensä järjestymistä sekä heidän suo-
rittelemiaan järjestelyjä. (Liite) *Mo.*

4 §.

Alotteiden jättäaika lähenee. Valmistaviin toi-
menpiteisiin olisi ryhdyttävä. Etenkin talonspoliittisen
lähiajan ohjelman tutkimiseen olisi huomiota kiinnitettä-
vä. Valmistava valiokunta ehdottaa jaostoa, Lepistö, Ran-
tala, Käkälä ja p. Tervo, joiden olisi otettava yhteys
puoluetoimikuntaan.

Niinikään puolueen verokomiteaa olisi kiirehdittä-
vä, jotta sieltäkin joku alote voidaan saada.

Bryggari ja Kuittinen korostivat, edellinen varsin
voimakkaasti, että hallituksen ministerit unohtaneet vel-
vollisuutensa työväen edustajina verotusuudistuksissa.

Bryggari: Suositteli alotetta kalastuslain muutok-
seksi sekä ammattitautien vastustamista, mahdollisesti
sairaalan rakentamista varten.

Lyhyen keskustelun jälkeen hyväksyttiin.

Kuittinen: Ammattien tarkastajain valintaa halusi
tutkittavaksi ja mahdollisesti tehdä alote sen johdosta.

Welling: Vastusti ammattitautikysymyksessä lakia-
lotteen tekoa vaan toivomusalote tulee kysymykseen.

Andersson: Suositteli alotteisiin nähden luovutta-
vaksi ryhmäalotteiden allekirjoittamiseen nähden vallitse-
vasta tavasta s.t.s. vältettäväksi sitä, että yksi henkilö
allekirjoittaa kaikki ryhmäalotteet. Suositteli niitä jaet-
tavaksi mahdollisimman tasaisesti ryhmän edustajain alle-
kirjoitettavaksi.

Kivisalo: Suositteli keskustelun lykkäämistä.

Raunio: Suositteli alotetta metsästyslain laajentami-
seksi.

Karvonen: Suositteli perustuslain muutosta. Meillä on
paljon virkoja, jotka kulkevat nimitystietä. Maaherrat y.m.
lääninsihteerejä j.n.e. Suositteli kansanäänestyksellä valit-
tavaksi. Tämä uudistus olisi myös taktillisesti merkittävä.

Muut paitsi Karvonen jo tällä käsittelyllä oikeutet-
tiin tekemään alotteensa.

5 §.

Entisen Viipurin kaupungin läntisten kaupunginosien
vuokratonttien vuokralaisten lähetystä. (Liite N:o 2.)

Selostivat asiaansa ja jättivät kirjelmän liitteineen.
(Pyyllä).

Puheenjohtaja tiedusteli miten valtionvarain ministeri
suhtautui. *Lähetystön*

Lähetystön puolesta ilmoitettiin asiaan suhtaudutun
myönteisestä.

Puheenjohtaja kiitti selostuksesta, luvaten asiallista
suhtautumista.

6 §.

Ryhmähuoneen somistaminen.

Valmistava valiokunta ehdottaa laajempia valmisteluja
kehittämään Raunion, Pyyn ja Elli Nurmisen ensinmainittu ko-
noonkutsujana.

Hyväksyttiin.

7 §.

Tilannekatsaus.

Ministeri Kilpi: Vuoden vaihteen maailman tilanteessa
havaittavissa liikkeelle lähtö. Lontoon konferenssin jälkeen
oli vallinnut jännitys ja johtuen sen epäonnistumisesta. Pes-

joita jokamieskalastuslakia vastaan on esitetty. Kosket-
teli heidän yhdistyksensä järjestymistä sekä heidän suo-
rittelemiaan järjestelyjä. (Liite) No 1.

4 §.

Alotteiden jättäaika lähenee. Valmistaviin toi-

simismää oli ollut sen jälkeen. Joulukuussa saatiin tie-
to, että Moskovan konferenssi oli saatu koolle. (Se oli
Trumanin aikaansaama) Byrnes oli ollut hyvin ihastunut
tuloksista, kun konferenssi päättyi. Kerrotaan, että hän
hyppi Kremlin portaita alas. Hän sai luvan jouluaattona
ilmoittaa kansalleen ja myös muille mailman kansoille,
että kaikissa tärkeissä kysymyksissä oli päästy yksimielii-
syyteen ja että rauhankonferenssiin varataan aikaan tänä
keväänä viimeistään toukokuu ja mahdollisesti voidaan alle-
kirjoittaa jo vapunpäivän tienoissa. Kun tätä konferenssin
tulosta tarkastelee on mielenkiintoisinta, että asia lähti
liikkeelle. Sitten se, että kolme suurta oli päätekiöinä
konferenssissa, Ranska jäi ulkopuolelle. Ranskahan aiheutti
Lontoon Konfliktin. Puhuja selosti rauhansopimusten allekir-
joitustapoja eri tapauksissa. Rauhansopimukset allekirjoittaa
Suomen kohdalla Neuvostoliitto ja Englanti. Muut 28 maata
otetaan huomioon konferenssissa ja myös asianomaisia maita,
kuten myös siis Suomen siellä kuullaan. Konferenssissa ei kä-
sitelty Ranskan kysymystä, Lähi-idän ja Turkin kysymystä ei
käsitelty. Näissä kysymyksissä on vielä hankauksia. Puhuja
mainitsi esimerkkinä Asserbeidshan itsenäiseksi julistautu-
misen. Puhuja sivuutti Nürnbergin oikeusjutun, josta saatuja
tietoja ulkomaiden lehdet ovat täynnä.

YK:n kokous on Lontoossa paraikaa. Ulkopuolinen kysy-
minen se tulee onnistumaan. Sen yllättävin tapaus oli puh-
johtajan vaali. Ehdokkaina olivat Hollannin Spaak ja Neu-
vostoliiton asettama Norjan ulkoministeri Lie, jotka kumpi-
kin ovat sosialidemokraatteja. Äänestyksen tulos 28-23 edell-
sen hyväksi kuvasti suurten maiden välisiä epäluuloja.
Monet vertaavat sitä Vienin konfe-
enssiin Napoleonin aikoina
ja tulos oli ehkä samanlainen. "Kolme suurta" ehkä pyrkivät
muodostamaan jonkunmoisen blokin. Moskovan päätöksen mukaan

kevättalvella on odotettavissa rauhankonferenssi, jossa Suomi
kin saa olla mukana. Äsken Tanskassa Pohjoismaiden ulkominis-
terikonferenssissa Norjan ulkoministeri Lie on ollut erittäin
optimistinen rauhanmahdollisuuksiimme nähden meidän kohdaltamme.
Hänon pitänyt jopa rajan tarkistuksia mahdollisena, katsoen sen
kuitenkin edellyttävän sitä, että sotasyölyllisten juttu on pois-
sa päiväjärrjestyksestä.

Kotimassa setelien vaihto on aiheuttanut paljon hämmin-
kiä, mutta kohu alkaa jo rauhoittua. Sotasöylyllisyysjuttu lykät-
tiin tk. 23 p:vään Tänään Prokopé ilmoitti oikeuskanslerille tu-
levansa pyytämään pitkää lykkäystä. Jos se lykkäytyy pitkälle
tulee se aiheuttamaan jatkuvia vaikeuksia. Hallituksen velansa-
antiin Amerikasta, johon valtuudet on saatu, on joutunut uuteen
vaiheeseen, kun asetetaan ehdoksi sotasöylyllisten jutun saaminen
pois päiväjärrjestyksestä. Meille luotto olisi välttämätön tuo-
tantomme käyntiin saamiseksi. Meidän velkamme Ruotsille on jo
565 milj. kr. = 18 miljardia mk, eikä kukaan meille ikuisesti
anna, täytyy heidän vähitellen ruveta jotakin saamaankin.

Taloudellisella alalla paine on ankara. Merimiesten
lakko saatiin juuri vältettyä. Juuri vast'ikänsöoitettiin Jyvä-
skylästä, että autonkuljettajat ryhtyvät t.k. 25 p:nä lakkoon,
ellei siihen mennessä heidän vaatimuksiinsa suostuta ja ilmaista
on, että se tulee aiheuttamaan myötätuntoisuuslakoja ympäris-
tössä. Täällä on joku keskus, josta levitetään meille vahingol-
lisiä juttuja. Esim. se teille tunnettu, miten venäläiset ovat
ruvenneet linnoittamaan Pohjanlahden rannikkoa. Aivan tuulesta
temmattu juttu levinnyt Ruotsista kaikkiin maihin Amerikkaa myö-
ten. Toinen samaa luokkaa oleva on Ruotsin uutinen, jonka mukaan
200 tiedoitusupseeria puna-armeijasta tulisi Suomen armeijaan
niiden tilalle, jotka ovat eronneet tai pakotettu eroamaan. Sen
jäljille on jo päästy. Puhuja kertoi miten juttu oli syntynyt

joita jokamieskalastuslakia vastaan on esitetty. Kosket-
teli heidän yhdistyksensä järjestymistä sekä heidän suo-
rittelemiaan järjestelyjä. (Liite) No 1.

4 §.

Alotteiden jättäsaika lähenee. Valmistaviin toi-

ja täältä lähetetty Sv. Dagbladetiin, siellä se meni Amerik-
kaan. Oikaisussa se muutettiin 150 politrukiksi. Näitä jär-
jestelmällisesti levittämällä ulkomaille on paljon vahingoi-
tettu Suomen mainetta siellä ja niiden torjumisessa on paljon
vaivaa.

Asekätköjuttujen tutkimukset ovat viipyneet kovin
pitkään. Siihen liittyy muita sivujuttuja esim Stella-Polaris
juttu, johon sekaantuneita korkeita upseereita pakeni täältä
Ruotsiin Vieden arvokasta armeijan omaisuutta mukanaan.
Kun turvasäilyssä olevien määrästä on paljon liioiteltuja
juttuja on syytä mainita joitakin lukuja nykyhetken tilantees-
ta. Turvasäilyssä on 84 henkeä senjälkeen kun 14 vapautettiin
toissapäivänä. Niistä 70 asekatkajuttujen vuoksi, muut valti-
ollisen poliisin pidättämiä. Mainittakoon Anthonin jutusta
Tri Brusinin tieto, että Anthonia vastaan ei ole mitään per-
sonallista ilmennyt. Meidän käsityksemme mukaan hänet oli
vapautettava. Nyt valvontakomissio ilmoitti, että hän kuuluu
sotarikollisiin ja siis 13. artiklan mukaan pidätettäviin.
Tiedusteltu nyttemmin valvontakomissionilta, mihin ryhmään
he hänet lukevat. Siitä riippuu hänen kohtalonsa.
Puhuja kosketteli lyhyesti päivän puheenaihetta tapausta Ta-
savallan presidentti, sairautta, matkaa Portugaliin, paluuta
ja nyt uutta sairautta, josta toivotaan lääkäri ilmoitti
6 viikon sairasloman tarpeelliseksi. Tätä on epäilty. Hänen
lääkärinsä ilmoittaneet, ettei hänestä ole enää virkaansa hoi-
tamaan. Nyt juttu presidentin poliittisesta sairaudesta on
alkanut levitä kahvikesteissä sanomalehdistöön. Kauppaleh-
dessä oli jo pääkirjoitus, jossa väitettiin hallituksessa
olevan suunnitteilla, miten presidentti valitaan. Totuus on
se, että asia ei ole virallisesti ollut lainkaan suunnitteilla.
Kahvipöydässä ovat siitä ehkä vaihtaneet mielipiteitä.

Näin ei voi jatkua. Jos tämä vielä vähän aikaa jatkun
ja jos siitä jäs käsitys, että eron syyt olisivat olleet poliit-
tisia, niin tulevan presidentin löytäminen tulee kohtaamaan vai-
kenuksia. Pääministeri tulee vetäytymään ehdokkuudesta. Joku läpi-
meno on löydettävä tästä ti anteesta. Kehoitti tätä miettimään
ryhmässä. Tämä ja sotasyvällisyysjuttu olisi saatava pois päivä,
järjestyksestä.

8 §.

Puheenjohtaja kiitti selostuksesta jonka jälkeen presi-
denttikysymystä selosti Fagerholm:

Presidentin lääkäri viime tiistaina kertoi, että vaikka
vatsahaava voitettaisiin, ei hän voi ryhtyä hoitamaan virkaansa.
Kun joku ikävä juttu tulee hän sairastuu vakavasti. Hän sairastuu
poliittisesti, mutta on todella sairas. Hän ei myöskään pysty te-
kemään päätöksiä.

Torstaina Presidentti pyysi käymään hänen luonansa. Hän
selosti sairauttaan ja tiedusteli, mitä hänen olisi tehtävä. Pu-
hujä sanoi kohteliaasti mutta selvästi, että hänen olisi erottava
Marsalkka polemisoi. Syntyi pitkä väittely joka kuitenkin käytiin
ystävällisessä hengessä. Puhuja selosti lyhyesti tätä keskustelua
Marskillä tuntui olevan se käsitys, että Paasikivi ei hoida nyt
pääministerin tehtäviä. Lopuksi puhuja sanoi, että tämä on hänen
oma käsityksensä ja että hän voi puhua ryhmien puheenjohtajien
kanssa jos ryhmä suostuu. Selosti keskustelua mainitussa tilaisuu-
dessa, jossa ryhmämme puheenjohtaja sanoi Marskin aseman muodos-
tuneen kestävämmäksi, muttei ryhmä halua tehdä aloitetta eroa-
miseksi. Salminen ja muut porvarit suhtautuivat kysymykseen hie-
man epämieluisen pidättyvästi; Salminenkin oli Marskin kysymyk-
seen: eikö hänen eronsa aiheuttaisi paniikkia samalla kannalla
kuin puhujakin, nimittäin sillä, ettei siitä ole pelkoa.

Puhuja selosti Marskillä tätä kokousta. Asia jäi Marskin

joita jokamieskalastuslakia vastaan on esitetty. Kosket-
teli heidän yhdistyksensä järjestymistä sekä heidän suo-
rittelemiaan järjestelyjä. (Liite) *Wol*.

4 §.

Alotteiden jättöaika lähenee. Valmistaviin toi-

päätettäväksi ja hänellä on valmiiksi kirjoitettu eroanomus
allekirjoituksineen. Puhuja sanoi kuullensa eron tapahtuvan,
mutta viime sunnuntaina on Marski ilmoittanut Paasikivelle,
ettei hän sittenkään eroa, sanoen että pianhan Paasikiven työ-
taakka helpottuu, kun hän rupeaa hoitamaan tehtäviään. Tämän
ratkaisun ovat aikaansaaneet henkilöt, joilla on häneen vaiku-
tusvaltaa. Hänellä on neuvonantajia. Kalkki Petterja rva Ram-
say myöskin siellä juoksee ehtimiseen.

Mitä tehdään (Kulovaara: sanotaan selvästi) Niin niin,
mutta se ei ole hauskaa, pitäisi toimittaa asia päiväjärjestyk-
sestä hienotunteisesti. Paasikivi rupeaa väsymään. Hän soitti
minulle, että hän vetäytyy syrjään pois hallituksesta.

8 §.

Puheenjohtaja kiitti selostuksesta.

9 §.

Hinta- ja palkkakysymysten hoito organismia selvitti

Takki: Ministerivaliokunnan ehdotus on saatu eilen
valmiiksi ja asia oli eilen esillä hallituksen epävirallises-
sa istunnossa. Päätettiin, että hallituksen jäsenlukua ei li-
sätä. Ehdokas on Hiltunen, joka harkitsee parhaillaan. Por-
vareilla ja kommunisteilla ei ole onnistumisen mahdollisuuksia.
Paikka on vastuullinen. Toisaalta ruvetaan olemaan suo-
tuudessa tilanteessa. Tarvikkeita alkaa tulla maahan ja hal-
paan hintaan, jo nyt on ilmennyt pari kolme tapausta, joissa
on pyydetty varmistusta sille, että nykyinen hintataso saadaan
säilyttää. Kuljetuskustannukset s.o. laivarahdit ja vakuutus-
maksut ovat romahtaneet. Suotuisia tietoja on muitakin, kivi-
hiiltä tulee maahan. Tuotanto nousee. Nyt on otollinen tilai-
sus hinta- ja palkkatason vakauttamiseen. Jos ei käytetä tä-

tä hyväksemme, niin alkaa hintavyöry. Puhujan mielestä olisi
kunniakasta, että meidän ryhmämme sen hoitaisi, suosittelemme
Hiltusta.

(Lepistö: Annetaan.)

Toinen asia, josta on syytä saada ryhmältä valtuudet o-
n tuotantokomiteakysymyksen uusi vaihe. Se kohtaa vastustusta
Porvarilliset ministerit ja eduskunta eivät anna sen mennä
läpi. Työnantajaliitto on jättänyt kirjelmän, jossa se sitou-
tuu järjestämään sen sopimustietä. Nyt harkitaan mitä on teh-
tävä. SAK:ssa sos.demokraatit ovat heikossa asemassa. Huo-
menna on SAK:n miesten kanssa neuvottelul. Kun ei saada menemään
lakina, niin olisi pyrittävä hoitamaan asia vapaaehtoisuuden
tietä, mutta asetetaan määräaika, jonka kuluessa ne on järjes-
tettävä, esim. 2 kk. Puhuja pyysi valtuuksia asian hoitamiseksi
tällä ryhmän aikaisemmasta päätöksestä poikkeavalla linjalla.

Puheenjohtaja kiitti selostuksesta.

Lepistö hyväksyi Hiltusen hinta- ja palkkadiktaattoriksi.
Kuittinen samoin.

Käkelä: Suhtani jo viimekerralla epäillen tähän asiaan.
Maksalat eivät ole niin selvät kuin täällä luullaan. Ulkomaan
kauppa helpottaa tilannetta, mutta otettava huomioon kommunisti-
en kaksinaismoraali. Selosti lakkokokouksia. Työläisten vasten-
mielisyys kohdistuu lähinnä siihen, joka joutuu näitä lakkoja
estämään. Lähinnä elintarviketyöläisten liiton puheenjohtajan
toimintaa esimerkkinä käyttäen tämä kun samana päivänä toisessa
vastustaa ja toisessa yllyttää lakkoihin. Esitti käsityksiään
miten tämän hintadiktaattorin, jos hän on sosialidemokraatti oli
si erottava tehtävästään ellei hän saa tahtoaan läpi.

Penttala epäili, ettei Hiltunen tule siinä onnistumaan.

Fagerholm: Kyllä se on siivotonta, että hinta- ja palk-
kajutut pannaan meidän selvitettäväksemme, kun toiset ovat aja-

joita jokamieskalastuslakia vastaan on esitetty. Kosket-
teli heidän yhdistyksensä järjestymistä sekä heidän suo-
rittelemiaan järjestelyjä. (Liite) No 1.

4 §.

Alotteiden jättäaika lähenee. Valmistaviin toi-

neet ne umpiknjaan. Meidän mahdollisuutemme harjoittaa hallituk-
sen arvostelua pienenevät vielä siitäkin mitä ne ovat olleet,
jos me otamme hinta ja palkkadiktatuurin hoitoomme. Mistä
syyistä Hiltunen tähän pakotetaan. Onhan hallituksessa kommuni-
tejakin, jotka tämän voivat hoitaa. Puhuja sanoi aikanaan yk-
sin hoitaneensa pitkän ajan sosialiministeriöstä, eikä siellä
nyt ole sen enempää työtä kuin silloin, olle sitä mieltä, että
socialiministeriöstä Jauhunen voidaan vapauttaa tätä varten.
tai Murto kulkulaitosministeriöstä.

Ei se niin hauskaa ole, mutta me olemme niin kilttejä
että ehkä me nielemme tämänkin. (Paasivuori: Ei niellä!)

Varjonen: Arveli, kun kysymyksessä on erittäin vaativa
ja vastuullinen tehtävä, että voi olla parempiakin miehiä maas-
sa. Ei katsonut olevan mahdollisuuksien rajoissa, että käänne
vielä tapahtuu. piti päinvastoin todennäköisenä, että kun nyt
ei kukaan ole välittänyt rahasta inflation vuoksi ja kun ei
mitään ole ollut ostettavissa, tavaroiden alkaessa tulla mark-
kinoille ihmisissä alkaa kasvaa myös rahan tarve ja tuloksena
on palkankorotusvaatimukset. Vaikeaa on luovuttaa tehtävään
puolueen puheenjohtajaa. Tässä tapauksessa Takki oli muutenkin
liian optimistinen mitä käänteen tapahtuma-aikaan tulee. Kilpi
ilmoitti, että tämä kysymys lykkäytyy, joten käännettä ei ta-
pahdu. Ei sotasyyskysymyksessä tehtävä ratkaisu puhujan
mielstäole lainakysymyksessä ratkaiseva; kyllä siinä vaaikut-
tavat muut syyt. Mutta sekin voi lykkäytyä pitkään keuhkseen.
Puhuja toivoi asian siirrettävän, että puoluetoimikunta voi
käsitellä asiaa, koska sillä on suuri merkitys puolueelle.

Lepistö: Sanoi Kuuselan välihuudahduksen johdosta,
ettei Hiltunen mielellään siihen mene. Kysymys on arviointi-
kysymys, kuinka pitkälle aika kuluu ennenkuin käänne tapaht-
tuu. Hänelle jäänyt budjettikäsittelystä se käsitys, että
toisella vuosipuoliskolla käänne tapahtuu. Tässä arvioitava

kestäkö pohja, ettei palkat ja hinnat lähde liikkeelle. Jos
kommunistit ovat epälojaalisia, niin on hänen, hintadiktattorin
saatava tukea koko hallitukselta ja SAK:lta.

Kansa, sosialidemokraatit odottavat, että vastuuta pel-
käämättä asian otetaan hoidettavaksi. Arveli reaktion syntyvän
kommunisteja vastaan tässä hinta- ja palkkapolitiikan käyttämi-
sessä poliittiseen juoni teluun.

Kun tämä on tullut eteen, on otettava vastuu.

Takki: Tähän asti Kilpi on vastannut hinta- ja palkka-
politiikasta, yläpuolella ei siis tapahdu muutosta. Hiltusella
olisi Rinne palkkapuolella ja SKDL:n mies hintapuolella, lisäksi
tulisi käytettävissä olevista paras mies toimistopäälliköksi.
Selosti miten ministerivaliokunta ja valtioneuvosto ovat asiano-
maisen tukena, johon hän voi vedota. Jos jokukin porras tässä
järjestelyssä pettää, niin Hiltunen on vapaa vetäytymään vas-
tuusta. Puolsi lämpimästi hyväksymistä korostaen vielä, että
kaikki merkit osottavat talouselmässä tapahtuneen käänteen.

Junttilainen: Kannatti Takin ehdotusta.

Kuusela: Ei näe erikoisempia valkenemisen merkkejä. Huo-
mautti maataloustyöläisten palkkakysymyksessä hallituksen joutu-
van vielä suuriin vaikeuksiin. Tukipalkkiot poistetaan. Mikään
ei voi estää lakkoja maakunnassa. Väljet vasemmalla huolehtivat
liikehtimisestä.

Jos maataloustuottajain vaatimuksia ei noudateta kolmen
suuren kupla hajoaa. Piti Takkia sopivampana kuin Hiltusta. Vas-
tenmielisesti siihen menisi.

Piti merkinnänsä, että Hiltunen vasten tahtoaan ottaisi
sellaisen vaativan ministeriön hoidettavakseen, kun ei ole pakko

Takki: Maataloustyöläisten palkkoja ei voida jättää muut-
tamatta, varsinkin, jos tukipalkkiot poistetaan. Se nostaa in-
deksiä noin 36 pistettä. Se on mahdottomuus. On pelattu miljar-
deilla maan finansseissa tähän asti. Nyt tässä ratkaisuvaiheessa

on maan finanssissa annettava peräin ja hinta- ja palkkarintama on saatava vakiinnutettua.

Kuittinen. Suositteli myönteistä ratkaisua.

Varjonen: Takin valoisa käsitys ilahduttava. Puhuja asetui epäilevälle kannalle. Ihmiset eivät nykyisin laske rahalle arvoa, mutta kun tavaraa alkaa tulla maahan herättää se ihmisissä kiinnostuksen rahaan. Tältä pohjalta tavaroiden liisäntymisestä johtuen tilanne tulee olemaan vaikea hoitaa. Tämä on koko puolueen asia.

Todettiin, että asian puoluetöimikuntaan siirtäminen ei ole ryhmän asia.

Keskustelu katsottiin evästykseksi hallituksessa oleville tovereille.

Puheenjohtaja ilmoitti, että tänään oli 3:n suuren delegatio koolla, tuotantokysymyksessä. Delegatio oli vajaalukuinen m.m. Vilhula oli poissa. Kuusinen ilmoitti, että on tullut tilanteessa muutoks, eikä ole juuri nyt kysymys ajankäytöstä.

Valtuutettiin hallituksen jäsenet neuvottalemaan SAK:n ja SKDL:n kanssa.

10 §.

Martta Salmela-Järvisen Tanskan matkan selostus siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

11 §.

Rehutilanne.

Kuusela suositteli vielä jotakin yritystä rehutilanteen selvittämiseksi.

Kevätviljan olkia olisi jonkun verran velvollisia luovuttamaan 1:n lehmän omistajille. Jos 5 ha:sta alkaen velvoitettaisiin luovuttamaan 100 kg. ha:lta saataisiin 1000 kg kevätviljaa.

Puhuja toivoi asian siirrettävän, että puoluetöimikunta voisi käsitellä asiaa, koska sillä on suuri merkitys puolueelle.

Lepistö: Sanoi Kuuselan välihuudahduksen johdosta, ettei Hiltunen mielellään siihen mene. Kysymys on arviointikysymys, kuinka pitkälle aika kuluu ennenkuin käänne tapahtuu. Hänelle jäänyt budjettikäsittelystä se käsitys, että toisella vuosipuoliskolla käänne tapahtuu. Tässä arvioitava

jan olkia 1 lehmän omistajille.

Tämä olisi jonkunmoinen konkreettinen ehdotus, jolla elatusrehun varaanmiseksi olisi ratkaista merkitys.

Muikku: Kertoi, että Hillilä oli juuri tällaista mahdollisuutta esittänyt. Kannatti Kuuselan esitystä.

Puheenjohtaja ehdotti, että valittaisiin 3 miestä, jotka yhdessä SKDL:n edustajain kanssa jättäisivät kirjelmän asiasta.

Hyväksyttiin ja valittiin Kuusela, Lepistö ja Muikku, ensimmainittu jaoston kokoonkutsujana.

12 §.

Nurminen esitti tehtäväksi Maanhankintalain toteuttamista koskevan kyselyn, joka koskee Osuuskauppaliikkeiden maiden pakko luovuttamista.

Allekirjoittajat meiltä ja SKDL:stä. Hyväksyttiin.

13 §.

Seuraava ryhmäkokous ilmoitettiin pidettäväksi ensi torstaina klo 17.

Vakuumileikki:

Alpo Lumme
Puheenjohtaja.

Olavi Saarimäki
Sihteeri.

Tarkistettu:

Matti Turkian muistolle.

=====

H.T.

Edellisen ryhmäkokouksen jälkeen on yksi sosialidemokraattisen työväenliikkeen uranuurtajista ja vhaautuvista työntekijöistä ja taistelijoista, Matti Turkia jättänyt meidät ja lähtenyt pitkälle matkalle palaamatta enää. Hänen elämäntapa-leellensa mahtuu pitkä ja tulosrikas työkausi. Kotkalaisesta sahantymiehestä lankunkantajasta, paikallisen työväen herättäjästä nousee aste asteelta maan työväenliikkeen, maan suurimman puolueen johtava keskeinen mies, puoluesihteeriksi. Mikäpä aste hänellä liikkeessämme oli vieras. Sanomalehtimies, kansanedustaja, yhdistysmies, kaupunginvaltuutettu, presidentin valitsijamies, puoluesihteeriksi v. 1918 prokuraattori, maanpakolainen, valtiollinen vanki j.n.e. Siinä on latu, jonka on kulkenut henkisesti lahjakas työläinen, joka vaatii itseltään paljon ja eli suurelle asialle. Syvän työn jäljen hän jätti.

Täällä eduskunnassa istui hän 24 valtiopäivät, vuosina 1907-09, 1914 ja 1930 toisista valtiopäivistä viime kevääseen

Uskollisena ja horjumattomana kassan syvien rivien edustajana hän on täälläkin jättänyt esikuvallisen jäljen. Tunnustuksen sana hänelle usein jäi sanomatta. Se olisi tietysti tehty ensikuun 27 päivänä, jolloin hän olisi täyttänyt 75 vuotta myös ryhmämme puolesta, mutta nyt hän sitä ennen siirtyi rauhan maille. Toverit! Suurella kunnioituksella muistelemme häntä, hyvää ja rehellistä toveriamme. Omistakaamme hänen muistolleen hiljainen kunnioituksen hetki.

Alf Lummel.

Liite N:o 1
Ryhtynyt pöytä 17. I. 46.

Tampereen Seudun Jokamieskalastajain yhdistyksen perustava kokous, joka pidettiin Tampereella, Kaupungintalon juhlasalissa, päätti antaa seuraavan julkilausuman:

Joku aika sitten saatiin sanomalehdistä lukea, että Maatalousministeriö oli esittänyt jokamieskalastuslain voimassaoloaikaa pidenttäväksi vielä vuodella, huomioon ottaen maassa vallitsevan huonon ruokatilanteen. Suurta hämmästystä aiheuttikin senvuoksi tieto hallituksen rajoittavista määräyksistä. Esityksen mukaan saadaan jokamieskalastusta harjoittaa vain asuinpaikan tai tilapäisen asuinpaikan lähellä olevissa vesissä. Tämä hallituksen esitys kuitenkin itse asiassa likvidoi koko jokamieskalastuslain ainakin kaupunkien ja taajaväkisten yhdyskuntien kohdalta, sillä kaupunkien ja taajaväkisten yhdyskuntien kalavedet ovat siksi rajoitettuja ja tehtaitten likavesien saastuttamia, että kalastusta niissä ei voi harjoittaa siitä yksinkertaisesta syystä, että niissä ei ole kalaa.

Jokamieskalastuslakia säädettäessä lähdettiin siitä perusteesta, että maan ruokatilanne oli siksi heikko, että pienikin lisä siihen olisi tervetullut. Senvuoksi aikoinaan säädettiin jokamieskalastuslaki. Lienee jokaiselle kaupunkilaisen omakohtaisen kokemuksen perusteella selvää, että ruokatilanne ei ainakaan kaupungeissa ole millään tavalla parantunut, vaan pikemminkin huonontunut entisestään. Eikä liene toivoakaan sen pikaisesti paranemisesta. Voitane näinollen todeta, että ne samat syyt, joiden nojalla jokamieskalastuslaki aikoinaan säädettiin, edelleen ovat olemassa.

Kun jokamieskalastuslaki nyt jälleen on joutunut päiväjärjestykseen ja kun hallitus esitti tunnetut rajoituksensa, huomasivat lakia karsaasti katsovat pikkumaiset kalavesien omistajat y.m. lainvastustajat ajan tulleen, jolloin helposti voidaan kampata koko jokamieskalastuslaki. Niinpä alettiin julkisuudessa syyttää jokamieskalastajia ilkivallan teosta kalavesillä, jotka muka varastaen ja ihmisten pyydyksiä kokien liikkuvat kalavesillä. Lienee sanomattakin selvää, että moiset syytökset ovat perättömiä ja määrätysä tarkoituksessa leviteltäviä. Jos jotakin ilkivaltaa on kalavesillä tehty, ovat ne olleet varkaitten ja muitten rikollisten tekoja. On vain valitettavaa, että jotkut maan sanomalehdistöstäkin alentuvat moiseen alhaiseen kirjoitteluun ja että hyvinkin arvovaltaiset henkilöt säestävät näiden piirien likaisia ja alhaisessa mielessä heitettyjä parjauksia. Tampereen Seudun Jokamieskalastajien yhdistyksessä osoittautuivat nämä paljon parjatut jokamieskalastajat aivan tavallisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Yhdistyksen jäsenmatrikkeliin mukaan ovat yhdistyksen jäsenet ammatiltaan pääasiassa tehdastyöväkeä, kuten metallimiehiä, jalkine-työntekijöitä j.n.e. Senlisäksi on jäsenistössä työnjohtajia, konttoristeja, insinöörejä j.m.s., useat yhdistyksen jäsenistä kunnallisissa luottamustehtävissä olevia ja muutenkin tunnettuja kunnollisia yhteiskunnan työnraatajia.

Näille henkilöille on jokamieskalastus muodostunut yhdisty-

tyneeksi huviksi ja hyödyksi, jotka sen pienen ruokavalion lisäksi, mitä he saavat jokamieskalastuksella, saavat raskaan viikon aherruksen jälkeen pienen virkistyshetken luonnonparissa jokamieskalastuksen puitteissa. He tyytyvät vähään. Heillä ei ole varaa viettää vapaahetkiään hienoissa pensionaateissa tai kylpylöissä, ja kuitenkin he ovat niitä, jotka työllään pitävät yhteiskuntaa pystyssä ja luovat uusia arvoja yhteiskunnan hyväksi, arvosteltakoon heitä sen mukaan.

Jokamieskalastuslain vastustajat väittävät myöskin että jokamieskalastuslain seurauksena on ollut huomattava kalastuksen tuoton ehtyminen. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Jokamieskalastajathan pyytävät kalaa vain talvisin talviongella ja kesäisin ongella ja joskus mahdollisesti 100 koukkua käsittävällä pitkälläsiimalla. Heillä ei ole nuottia, rysiä eikä verkkoja, ei edes rautalankakatiskoita, koska he vain pyhisin voivat harrastaa jokamieskalastustaan. Jokainen on varmaan niin paljon seurannut kalastusta, että tietää miten pienet saaliit voi saada esim. onkikalastuksella rysäpyyntiin verraten. Sitäpaitsi tapahtuu rysäpyynti keväällä juuri kutuaikaan, jolloin kalat parveilevat lahdissa kutupuuhissa. Yhdenkin kalan rysään joutuminen tietäneen kalakunnan tuoton vähentymistä useammalla tuhannella kalayksiköllä. Minkälaisia lukuja saataneekaan, jos otetaan kaikki kutuaikana pyydettyt kalat huomioon. Vaikkapa vain vuodeksi kerran kiellettäisiin rysäpyynti, lisääntyisi maamme kalakanta huomattavasti. On aivan lapsellista väittää, että jokamieskalastus, siinä muodossa kuin sitä maassamme harjoitetaan, tuhosi kalakannan. Tässä kohdin ovat lain vastustajat vain tahoneet tehdä jokamieskalastajista sijaiskärsijöitä. Syyt kalastuksen vähentymiseen on helposti löydettävissä kalavesienomistajien omista ryöstöpyyntitavoista. Kalanviljelyksessä pannaan suuri paino sille, että kutukalastajat lypsäsivät pyytämistään kutukaloja, mutta valitettavasti ei kalavedenomistajat tätä yleensä harrasta sen paremmin kuin hautomalaatikoitakaan.

Edelläolevan perusteella Tampereen Seudun Jokamieskalastajain yhdistys toivoo, että eduskunta päättäisi jatkaa jokamieskalastuslain voimassaoloaikaa vielä vuodella, lain alkuperäisessä muodossa siten, että kaupunkien ja taajaväkisten vähäväkisillä varattaisiin kalastusoikeus muuallakin kuin asutuspaikkakunnan lähivesissä, että eduskunta ryhtyisi toimenpiteisiin, että käytännössä ryhdyttäisiin pontevasti toteuttamaan tehokasta kalanviljelyä kalakannan lisäämiseksi.

Lisä N:o 2
Ryhmä jtk. 17.1.46

Sosiaalidemokraattisen Puolueen Eduskuntaryhmälle.

Noin 50-70 vuotta sitten vuokrasi vapaaherra Paul Nicolay Viipurin pitäjän Monreposin kylässä omistamastaan sääntöperintötilasta pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla asuintontteja tarkoituksella, että vähävaraiset vuokramiehet saisivat lunastaa tontit aikanaan omikseen. Vapaaherra Nicolayn luovuttaessa sääntöperintötilastaan erinäisiä alueita Viipurin kaupungille, johon myöskin aikaisemmin vuokralle annetut tontit kuuluivat, pysytti hän alueluovutusta koskevassa 21/1 1921 päivätyn pakkolunastuspäätöksen kauppaehdossa vuokramiehille sanotun lunastusoikeuden ehdolla, että vuokramiehet ovat oikeutetut lunastamaan hallitsemansa tontit omikseen niin pian kuin alueet hallinnollisesti tultaisiin liittämään Viipurin kaupunkiin ja asemakaavat saataisiin vahvistetuiksi. Alueliitos sekä asemakaavajärjestelyt valmistuivat kuitenkin erinäisistä syistä ja vuokramiesten kiirehtimisistä huolimatta tavattoman hitaasti, niin että asemakaavat Hiekan, Sorvalin ja Saunalahden (Likolammen) kaupunginosille vahvistettiin vasta vuosina 1934-1936.

Heti tämän tapahduttua vuokramiehet jättivät Viipurin kaupungille lunastusanomuksia saadakseen tontit omikseen. Viipurin kaupunki olikin siinä tarkoituksessa v. 1939 ryhtynyt asiaa koskeviin lunastusjärjestelytoimenpiteisiin, mutta syksyllä 1939 alkanut sota keskeytti kuitenkin nämä toimenpiteet, eivätkä vuokramiehet ehtineet lunastaa tonttejaan omikseen.

Pakkolunastuspäätöksellä sai Viipurin kaupunki sanotut alueet omikseen kahden (2) markan hinnalla neliömetriltä. Kauppaehdon mukaan oli kaupunki luovuttajan, vapaaherra Nicolayn, toivomusten mukaisesti velvollinen luovuttamaan vuokramiehille vuokratut alueet omikseen samalla hinnalla siihen kuitenkin lisättynä tulevat katu- ja viemärikustannukset. Näin saavutetut oikeudet olivat vuokramiehille erittäin edulliset, mikä johtuu juuri siitä, että vapaaherra

Nicolay tahtoi tällä tavalla lahjoittaa vähävaraisille vuokramiehilleen oikeuden asuintonttien omakseen saamiseksi. Kuten oheisesta ent. Viipurin kaupungin geodeetin, insinööri K.A. Jylhän lausunnosta (sivulla 7-8) ilmenee, oli k.o. tonttien lunastusoikeuden tuottaman etuuden arvo 31/12 1944 115 mk neliömetriltä.

Toukokuun 5 päivänä 1945 annetun toisen korvauslain mukaan ei korvauksia yleensä suoriteta muille kuin niille, joilla on omistus- ja eräissä tapauksissa muu siihen verrattava oikeus. Kun laissa ei ole selvää määräystä siitä, että edellä esitetyn mukainen lunastusoikeus korvattaisiin sanotun korvauslain mukaan ja voi siis olla mahdollista, ettei näistä menetyksistä tulisi korvausta suoritettamaan, ovat Viipurin kaupungin läntisten esikaupunginosien: Hiekan, Saunalahden ja Sorvalin tonttien vuokramiehet 19.8.1945 pitämässään yleisessä kokouksessa päättäneet kääntyä valtiollan puoleen muutoksen tai selvityksen saamiseksi toiseen korvauslakiin siitä, että heille 21/1 1921 annetun pakollu-nastuspäätöksen kauppaehdon mukaan vahvistettu tonttien lunastusoikeus omistusoikeuden veroisena korvattaisiin. Toisen korvauslain mukaan suoritetaan korvausta myöskin kruununtilan asukas-oikeuden menettämisestä sekä asutustilan koeviljelijälle. Kun sellainen lunastusoikeus, jota edellä on selvitetty, on täydellisesti rinnastettavissa viimeksi mainittuihin oikeuksiin, on mitä luonnollisinta, että myöskin tällaisesta vuokraoikeuden kautta syntyneen lunastusoikeuden menetyksestä suoritettaisiin korvaus toisen korvauslain mukaan.

Vapaaherra Paul Nicolayn vuokralle luovuttamien tonttien vuokramiehillä oli myös oikeus lunastaa tontit omikseen tiheissä asutusryhmissä sijaitsevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1936 annetun lain perusteella.

Mainittuita vuokra-alueita on yhteensä noin 528.000 m², joten niitten korvausarvo 115 mk:n mukaan neliömetriltä laskettuna on noin 60 milj. markkaa ja haltijoiden lukumäärä on n. 600, joten kullekin tontinhaltijalle tulisi maksettavaksi

korvausta n. 100.000 markkaa.

Mitään lisäystä ei anottu toimenpide tietäisi anottujen korvausten loppusummassa, sillä kaikki p.o. vuokratonttien haltijat ovat jo korvausanomuksissaan anoneet korvausta myöskin lunastusoikeutensa menetyksestä.

Edellä selvitettyyn viitaten ent. Viipurin kaupungin läntisten esikaupunkien vuokratonttien haltijain valtuuttamina esitämme, että toista korvauslakia siten muutettaisiin, että edustamillemme vuokramiehille myös suoritettaisiin korvausta vuokratonttiensa lunastusoikeuden menettämisestä.

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 1946.

Onni Jälkö

Aleks Rapeli

J. R. Laakso

Emil E. Perttilä

E. Perttilä

August Sorvali

Aarne Pohjola

Einar Pyykkö

yhennysjäljennös.

Lähte N° 1

Ryhmän pöytä. 17.1.46

"Pöytäkirja, tehty Viipurin kaupungin läntisten kaupunginosien vuokratonttien omistajien kokouksessa Helsingissä Vanhalla Ylioppilastalolla, elokuun 20 p:nä 1945 kello 14. Saapuvilla oli 43 vuokraajaa.

1 §

Kokouksen kokoonkutsuja Opettaja Rapeli valittiin kokouksen puheenjohtajaksi ja sihteeriksi valittiin Aug. Sorvali.

2 §

Puheenjohtajan selostettua korvausanomuksien täyttämistä Viipurin kaupungin läntisten kaupunginosien kysymyksessä olevien n.s. vanhojen vuokrasopimusten haltijoille, joille entinen vuokranantaja oli aikoinaan pyssyttänyt - siis ennen alueiden joutumista Viipurin kaupungin omistukseen - oikeuden lunastaa k.o. tontit omiksi, kokous päätti yksimielisesti, että asia on erittäin tärkeä vuokraajien puolesta edelleen ajettavaksi niin, että k.o. alueita käsiteltäisiin korvauksia maksettaessa aivan kuin omia.

3 §

Kokous päätti valita 7 henkisen toimikunnan asiaa edelleen ajamaan.

4 §

Kokous valitsi toimikuntaan seuraavat henkilöt: komissario Onni Jälkö, asemapääll. J.R. Laakso, opettaja Rapeli, herrat Emil Perttilä, Aarne Pohjola ja Aug. Sorvali sekä lakiasiantuntijana tuomari Einar Pyykkö.

= = = = = = = = = = = = =
= = = = = = = = = = = = =

8 §

Pöytäkirjan tarkastajaksi valittiin Rouva Uromaa ja herra Emil Perttilä.

Kokouksen puolesta:

Aug. Sorvali

Aug. Sorvali.

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty:

Ester Uramaa

Emil E. Perttilä "

Jäljennöksen oikeaksi todistamme:

Anna Pulli:

Martha Turunen

Jäljennös.

Liite N:o 4

Pyhäjärven pöytäkirja 17.2.46

Korvauksen suorittaminen Viipurin kaupungin n.s. läntisissä osissa sijaitsevien vuokra-alueiden haltijoille.

Toisen korvauslain 4 § mukaan tarkoitetaan korvaukseen oikeutetulla sitä, jolla on omistusoikeus tai erottamisoikeus määrä-alaan. Omistusoikeuden veroisena pidetään asukasoikeutta kruunun-tilaan ja asutustarkoituksessa muodostettuun ja vuokralle annettuun tilaan, johon vuokramies vuokrakirjan mukaan on oikeutettu saamaan hallintaoikeuden. Asutustarkoituksessa muodostetun viljelys-tilan ja siirtoväen pika-asutustilan viljelijää pidetään myös eräissä tapauksissa korvaukseen oikeutettuna. Omistusoikeuden veroisena pidetään myöskin valtion toimesta rakennetun rakennuksen hallintaoikeutta milloin omistusoikeutta ei ole ehditty siirtää ja hallintaoikeutta eräisiin Petsamon kihlakunnassa oleviin valtion luovuttamiin viljelmiin ja asuntoalueisiin.

Omistusoikeuden veroisena pidetään siis hallintaoikeutta varsin monessa eri tapauksessa milloin hallinnon luovuttajana on valtio. Tämä onkin luonnollista, koska valtionviranomaiset ovat olleet tilaisuudessa antamaan lainlaatijalle selvityksen kaikista niistä tapauksista, joissa hallintaoikeus kaiken kohtuuden mukaan tulee rinnastaa omistusoikeuteen.

Korvauslain mukaan ei voitane suorittaa korvausta maa-alueesta Viipurin kaupungin n.s. läntisissä osissa sijaitsevien vuokra-alueiden haltijoille, vaikka heillä on lunastusoikeus vuokra-alueeseensa valtion viranomaisen antaman oikeuttaluovan, julkisoikeuden alaan kuuluvan pakkolunastuspäätöksen perusteella, joka oikeus on kohtuutta silmälläpitäen täysin rinnastettavissa niihin hallintaoikeuksiin, jotka korvauslaissa pidetään omistusoikeuden veroisena. Tämä pakkolunastuspäätös, jonka perusteella noin 600 esikaupunkitontin haltijaa on lähes 25 vuoden ajan pitänyt hallita-alueitaan omistukseensa tulevana, syntyi seuraavissa olosuhteissa.

Viipurin pitäjässä silloin kuuluvalla Monrepos'in sääntöperintötilalla sijaitsevien Hiekan, Sorvalin, Saunalahden ja Likolamin esikaupunkien asuintonttien vuokraajat olivat vuonna 1918 ja jo aikaisemminkin anoneet sääntöperintötilan silloiselta omistajalta saada lunastaa vuokratonttinsa itsenäisiksi. Kun alueet sijaitsivat Viipurin kaupungin rajalla ja kun tilanomistaja katsoi, että ne ennemmin tai myöhemmin tulisivat liitettäväksi Viipurin kaupunkiin, halusi hän tonttien lunastuksen tapahtuvaksi kaupungin välityksellä siten, että kaupunki ostaisi alueet ensin häneltä, järjestäisi asemakaavan ja myisi tontit määrättyistä kohtuushinnoista niiden vuokraajille. Siinä tarkoituksessa kaupunki ja tilan silloinen omistaja vapaaherra Paul Nicolay sopivat keskenään luovutusehdoista. Kun tila oli sääntöperintötila, jota sen haltija ei silloin saanut myydä ja kun valtioneuvosto hylkäsi vapaaherra Nicolayn anomuksen saada myydä puheenaolevat alueet, ei vapaaehtoista kauppaa saatu aikaan, vaan ryhdyttiin sen sijaan pakkolunastusmenettelyyn, joka päättyi 16 p:nä kesäkuuta 1921, jolloin Viipurin läänin Maaherra antoi päätöksen eräiden maa- ja vesialueiden pakkolunastuksesta Monrepos'in sääntöperintötilasta.

Tällä päätöksellä julistettiin Viipurin kaupungin omaksi n. 160 ha suuruinen maa-alue, jolla sijaitsevat kyseelliset vuokra-alueet, vapaaherra Paul Nicolay'n joulukuun 19 päivänä 1918 päivätyssä kirjelmässään esittämällä ja Viipurin kaupunginvaltuuston kokouksessaan 14 päivänä tammikuuta 1919 hyväksymällä ehdolla. Edellämainitussa kirjelmässä, jota on selostettu itse pakkolunastuspäätöksessä lausunut vapaaherra Nicolay seuraavasti: "Kun kuitenkin useat vuokralaisistani ovat uhranneet paljon pääomaa ja työtä tontteihinsa, on siveellinen velvollisuuteni koettaa taata heille mahdollisuutta niin pian kuin mahdollista lunastamaan tonttinsa täydellä omistusoikeudella, sittenkun näitten alueitten tarpeellinen järjestely on suoritettu ja ettei näitten alueitten maksuehtoja vastoin oikeutta ja kohtuutta liiaksi koroteta. Olen mielestäni sentähden siveellisesti velvoitettu toisena pääehtona kaupungin kanssa tehtävälle sopimukselle anomaan, että kaupunki sitoutuisi suorittamaan niin pian kuin mahdollista näitten esikaupunkien järjestelyn ja sallimaan vuokralaisten lunastaa tonttinsa kohtuushintaan, josta periaatteellisesti päättää valiokunta (tark. kaupungin valt. - asettama esikaupunkivaliokunta) ottamalla huomioon myöskin vuokralaisten edut.

Pakkolunastuspäätöksestä selviää, että Viipurin kaupunginvaltuusto on tammikuun 14 pv 1919 päättänyt, että kaupunki on suostuvainen ostamaan kyseellisen alueen vapaaherra Nicolay'n kirjelmässään ja esikaupunkivaliokunnan esiintuomilla ehdoilla. Sanottu esikaupunkivaliokunta oli tammikuun 9 pv 1919 antamassaan lausunnossa huomauttanut m.m. että nykyisille vuokramiehille voidaan valiokunnan mielestä vakuuttaa oikeus vuokra-aikansa loppuun saakka hallita vuokra-alueitaan, ja että heille varataan oikeus aluejärjestelyn tapahduttua kohtuushinnasta lunastaa vuokra-alueet omikseen, kuitenkin vain edellytyksellä, ettei kaupunki aluejärjeste-

lyä varten taikka muusta syystä tarvitse niitä itselleen tai yleiseen tarkoitukseen ja että aluejärjestelyn toimeenpanemiseen kaupunki voinee niinikään sitoutua niin pian kuin se hyvin voi tapahtua.

Kyseelliset alueet siirrettiin Viipurin kaupunkiin kuuluviksi v. 1933 ja asemakaavat vahvistettiin vuosina 1934 - 1936 nimittäin Saunalahden osan eli Likolammin esikaupunkialueen 5.5.1934. Saunalahden osan kaakkoispään ja lounaispuolen eli Saunalahden esikaupunki-alueen sekä Hiekan ja Vanhan Viipurin osien 27.3.1936 ja Sorvalin osan asemakaava 15.9.1936. Näillä asemakaava-alueilla oli rakennuskortteleihin kuuluvaa tonttimaata yhteensä n. 800.000 m², josta n. 528.000 m² sellaista tonttimaata, jolla sijaitisi nyt kysymyksessä olevat vuokra-alueet.

Viipurin kaupungin rahatoimiston v. 1923 laatiman tilaston mukaan on vuokrasopimuksista, jotka on alkuaan tehty 50 vuodeksi, umpeutunut vuoteen 1955 mennessä 168. Nämä sopimukset on uusittu lyhyeksi ajaksi siinä tarkoituksessa, että vuokra-alueiden järjestely ja tonttien luovutus omistusoikeudella tulisi suoritetuksi jatkettun vuokrankauden aikana. Tonttien myynnin yhä lykkäytyessä on useita sopimuksia jatkettu uudelleen. Noin 450 vuokra-alueen sopimus umpeutuu vuosina 1950 - 1970 ja muutaman sopimuksen umpeutuessa vasta vuoden 1970 jälkeen.

Kokouksessaan kesäkuun 22 pv 1939 päätti kaupunginvaltuusto alottaa pakkolunastuspäätöksen mukaisen järjestelyn ja tonttien myynnin ja hyväksyi seuraavan esityksen:

1. että kaupunki päättäisi ryhtyä suorittamaan 16.6.1921 annetun pakkolunastuspäätöksen mukaista järjestelytoimittua siinä laajuudessa, kuin lunastusoikeuden omaavien vuokramiesten anomukset sitä vaativat;

2. että niitä läntisissä esikaupungeissa sijaitsevien vuokra-

alueiden vuokraajia, jotka katsovat, että heillä on 16.6.1921 annetun pakkolunastuspäätöksen mukainen oikeus lunastaa vuokra-alueensa, kehoitetaan 3 kk. kuluessa tiedoksisaantipäivästä lukien jättämään kaupunginhallitukselle anomuksensa vuokra-alueensa lunastamisesta, ja ellei anomusta jätetä, kaupunki ei suostu vuokra-alueesta mahdollisesti muodostettavaa tonttia järjestämään ja luovuttamaan tässä esitettyä menetelmää noudattaen;

3. että tämän jälkeen kaupunki selvittää, mitä aluejärjestelyjä ja rakennuksien siirtoja anottu järjestely tulee aiheuttamaan, ja samalla osoittaa anojille, millaisia sopimuksia heidän olisi keskenään ja kaupungin kanssa tehtävä;

4. että vuokramiehiltä, jotka ovat lunastusta anoneet, ja joille voidaan järjestää asemakaavan mukainen tontti, vaaditaan, mikäli kaupunginhallitus katsoo tarpeelliseksi, vakuus siitä, että he tulevat vuokra-alueensa lunastamaan silloin, kun se on järjestetty asemakaavan mukaiseksi tontiksi;

5. että, ellei vakuutta määrääjässä anneta, kaupunki ei enää tämän jälkeen suostu panemaan vireille uutta toimitusta eikä luovuttamaan tonttia tässä esitettyä menettelytapaa käyttäen;

6. että lunastettavien tontteihin hintaan sisällytetään:

a) maapohjan hinta, joka vaihtelee kaupunginvaltuuston harkinnasta riippuen 2:50 markasta 7:50 markkaan neliömetriltä;

b) katu- ja viemärirakennuskustannukset rakennuskonttorin insinööritöitten osaston 3.5.1939 laatiman laskelman mukaisesti;

c) asemakaavan toteuttamisen vuoksi suoritettavasta rakennusten hävittämisestä aiheutuvat pakkolunastus-, siirto- tai muut korvaukset jaoteltuina kaupunginvaltuuston vahvistamalla tavalla;

7. että valtuusto kaupunginhallituksen myöhemmin tekemästä esityksestä päättää järjestelyn toteuttamista varten tarvittavien, katumaalla olevien vuokra-alueiden pakkolunastamisesta ja muista

lunastajien suoritettavaksi tulevista korvauksista;

8. että sitten, kun kaikki suoritettavat korvaukset on saatu selville, kaupunginhallitus tekee valtuustolle ehdotuksen jokaisen lunastettavan tontin hinnasta ja maksetavasta;

9. että kaupunginhallitus oikeutetaan tehdystä anomuksesta alentamaan harkintansa mukaan niitä kaupungin määräämiä vuokramaksuja, jotka on ennen 1.1.1937 kannettu niistä läntisissä osissa sijaitsevista vuokra-alueista, joilla on 16.6.1921 annetun pakkelunastuspäätöksen mukainen lunastusoikeus, ja jotka ovat korkeampia kuin 1.1.1937 jälkeen määrättyt vuokramaksut; syönnetyt palautukset olisi suoritettava perittävän vuokramaksun tai ostohinnan lyhennyksenä;

10. että vuokramiehille, jotka eivät käytä tässä esitettyä lunastusmenetelmää, vakuutetaan oikeus ostaa tai vuokrata vuokra-alueensa valtuuston 11.6.1936 tekemän päätöksen säätämien edellytysten vallitessa ja sillä hinnalla, jonka valtuusto kutakin vuot-
ta varten erikseen vahvistaa.

Kesällä 1939 aloitettiin kohdassa 2 mainitut toimenpiteet, mutta ne keskeytyivät syksyllä 1939 sodan uhatessa maamme.

Kun pakkolunastuspäätös antoi lunastusoikeuden ainoastaan niille vuokraoikeuden haltijoille, joille voitiin antaa asemakaavan mukainen tontti ja kun katumaalla ja puistoalueilla olevien vuokra-alueiden haltijain oikeudesta ei ollut mitään mainintaa pakkolunastuspäätöksessä jättivät nämä vuokraoikeuden haltijat määräjän kuluessa ja säädetyssä järjestyksessä anomuksen saada lunastaa vuokra-alueensa tiheissä asutusryhmissä sijaitsevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1936 annetun lain perusteella, jonka mukaan heille oli joko osoitettava tontti muualta ja siirrettävä rakennukset uudelle tontille tai lunastettava rakennukset. Samanlaisen anomuksen jättivät useat asemakaavan mukaisissa rakennuskortte-

leissakin sijaitsevien vuokra-alueiden haltijat pidättäen siten itselleen oikeuden harkita kumpi lunastusmenetelmä osoittautuu heille edullisemmaksi. Tiheitä asutusryhmiä koskevan lunastuslain mukaan vuokraoikeuden haltijoilla olikin Saunalahden osassa sijaitsevia lukuunottamatta lunastusoikeus, koska toisten alueiden asemakaavat on vahvistettu 13.3.1936 jälkeen. Nämä lunastustoimitukset aloitti maanmittausinsinööri Kaasalainen v. 1939. Lunastusoikeutta ei ehditty kuitenkaan ennen talvisotaa ratkaista ja saatujen tietojen mukaan kaikki asiapaperit tuhoutuivat talvisodassa. Näin ollen ei ole enää selvitystä edes siitä, kutka olivat jättäneet lunastusvaatimuksen.

Viipurin kaupunginvaltuuston asiakirjoista N:o 11 v. 1939 "Kirjelmät läntisten kaupunginosien vuokra-alueiden lunastusasiassa" selviää m.m. että kaupunki oli kyseellisille alueille rakentanut katuja ja viemärijohtoja, joiden yhteiseksi arvoksi arvioitiin n. 20 milj. markkaa. Kun pakkolunastuspäätöksen perusteella oli tonttien maapohjan myyntihintaan lisättävä katu- ja viemärirakennuskustannukset ei niitä voida ottaa huomioon harkittaessa tonttimaista suoritettavan korvauksen suuruutta vaan ainoastaan maapohjan arvo on arvioitava ja korvaus on vuoden 1944 lopulla vallinnut hinta vähennettynä valtuuston 22.6.1939 määräämällä hinnalla, jolla kaupunki sitoutui tontit myymään.

Neitsytniemien osassa arvioitiin tontin hinta v. 1939 keskimäärin 100 mk m². Arvioiden katu- ja viemärirakennuskustannukset 40 markaksi tontti neliömetriä kohden jää vuoden 1939 maapohjan keski-hinnaksi Neitsytniemellä 60 mk m². Tähän verraten on nyt kysymyksessä olevilla alueilla sijaitsevien tonttien maapohjan käyväksi keski-hinnaksi v. 1939 arvioitava 40 mk m². Vuoden 1921 pakkolunastuksessa oli koko lunastettavan alueen keskihinta 1:70 mk m², ja vuoden 1939 hinta 17:- mk. Kun asemakaavan mukaisiksi

tonteiksi jäi 160 hahtaaria n. 71 ha ontonttien maapohjan keskihinnaksi v. 1939 tämänkin mukaan arvioitava 40 mk. Arvioiden keskihinnan joulukuun 31 päivänä 1944 120 markaksi m^2 :ltä ja vähentäen tästä sen hinnan 2:50 - 7:50 mk m^2 eli keskimäärin 5 mk m^2 , jolla kaupunki on sitoutunut tontit luovuttamaan saaden sen läntisissä osissa sijaitsevan asemakaavan mukaisiin kortteleihin kuuluvan maan keskimääräiseksi korvausarvoksi, jolla sijaitsee vanhoja lunastusoikeuden omaavia vuokra-alueita, 115 mk m^2 . Kun tällaista tonttimaata on n. 528.000 m^2 on kokonaiskorvaus tämän mukaan arvioitava n. 60 miljoonaksi markaksi. Pitäen kiinni pakkolunastuspäätöksen suomasta lunastusoikeudesta jakaantuksi tämä summa rakennuskortteleissa sijaitsevien vuokra-alueiden osalle.

Katumaalla tai puistoalueilla olevien vuokra-alueiden haltijoilla on mahdollisuus saada korvausta ainoastaan siinä tapauksessa, että tiheissä asutusryhmissä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1936 annetun lain mukainen lunastusoikeus korvauslain muutoksella katsottaisiin omistus- tai eroittamisoikeuden veroksi. Tällöinkään ei kaikki vuokraoikeuden haltijat tulisi saamaan korvausta maan menetyksestään koska v. 1936 laki antaa lunastusoikeuden niille, jotka itse asuvat vuokra-alueellaan ja käyttävät sitä pääasiallisesti asuntotarkoitukseen. Tästä samasta syystä ei voida myöskään rajoittua vaatimaan korvausta v. 1936 lain mukaan lunastukseen oikeutetuille, vaan on sen lisäksi pidettävä kiinni alussa mainitun pakkolunastuspäätöksen saamasta edusta, vaikka se koskeekin vaan Viipurissa esille tulevaa tapausta. Huomioon ottaen, että v. 1936 lain myöntämän lunastusoikeuden omaavia on luovutetulla alueella tietävästi varsin paljon ja että tällaisen oikeuden omaavat ovat yleensä kaikki vähävaraisia näyttäisi olleen suuremmat mahdollisuudet saada lain muutos tähän suuntaan. Ellei näytä olevan mahdollisuutta saada aikaan sellaista

lain muutosta että menetetty lunastusoikeus korvataan, olisi kossuttava saada aikaan ainakin sellainen muutos, että edellä kerrotun laatuiset lunastusoikeudet rinnastettaisiin omistusoikeuteen vuokraoikeuden haltijain rakennuksista korvausta suoritettaessa. Toisin sanoen rakennukset olisi arvioitava sanojen perusteiden mukaan kuin omistusoikeudella hallitulla maalla, jolloin vuokraoikeuden lyhyiden vuoksi ei saisi alentaa rakennusten arvoa.

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että olisi tehtävä esitys korvauslain muuttamisesta siten, että vuokraoikeuden hallintaoikeus, joka tiheissä asutusryhmissä sijaitsevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1936 annetun lain mukaan suo vuokraoikeuden haltijalle lunastus oikeuden, katsotaan korvausta suoritettaessa omistusoikeuden veroiseksi ja että saman veroiseksi katsotaan myöskin muu vastaavan laatuinen lunastusoikeus.

K. A. Jylhä.

Turussa, lokakuun 8 p:nä 1945.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

Eelto Perunen

Pyyne Marjano.

P ö y t ä k i r j a

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän kokouksesta Eduskunta-
talossa ryhmän huoneessa tammikuun 24 p:nä 1946.
klo 15.45. Nimenhuudossa merkittiin poissaolevik-
si: Hakala, Hiltunen, Kallinen, P. Karjalainen, Kil-
peläinen, Kilpi, Kulovaara, Peltonen, J. Raati-
kainen, Sillanpää, Welling ja Voionmaa. Puhetta
johti Lumme, pöytäkirjan laati Paasivuori.

1 §.

Informatiota.

Takki: Valtioneuvostossa oli eilen illalla käsittelyssä sosialisoin-
niskomitean asettaminen ja sen henkilöstö. Käsiteltiin luonnosta komitean
kokoonpanoksi ja asian laatuun ja laajuuteen nähden ehdotettiin siihen
tulevan puheenjohtaja ja 20 jäsentä. Näistä työväen ehdokkaita tulee
nimitettäväksi 11 ja porvarien 10. Porvarillisten ehdokkaita valittaes-
sa katsottiin, että sinne tulee sellaisia henkilöitä, että komitean työ
kulkee eteenpäin. Asetettiin ministerivaliokunta Kekkonen, Gartz ja Tak-
ki asiaa valmistelemaan. Ensi viikolla asia valmistuu ratkaisuun.

Tuotantokomiteoista annettava esitys oli myös esillä. Asia aiheutti
3 tuntisen keskustelun. Ilmeni että maalaisliitto on jyrkästi sitä vas-
taan ja porvariilinen rintama kokonaisuudessaan oli vastaan. Sovittiin
taktiikasta ja saatiin Törngren sen taakse. Nuijan varraessa oli Veste-
rinen eikä se tahtonut millään pudota. Eräs tarjoutui apuun ja silloin
se putosi raskaasti.

Pinnarilaki tulee myös. Siitä ei ollut erikoisempaa keskustelua.

Puheenjohtaja: Kiitti tiedonannoista.

2 §

Heinäjuuttu.

Kuusela: Ministeriössä asia meni siihen suuntaan kuin puhuja täällä

esitti. Kevätviljan olkien pakkoluovutusmääräykset suuruudeltaan 100 kg hehtaaria kohti ~~lasketaan~~ hintaan 1:90 - 2:- kg tulevat lähipäivinä lähtemään kansanhuoltoministeriöstä. Tarkoitus on siten auttaa paikallista puutetta. Ratkaisu tyydyttävä.

Jokinam: Selosti miten heinän luovutusta on voitu voimassa olleiden säännösten mukaan välttää. Puhuja on koettanut saada heinää 15:- kg hinnalla huonolla menestyksellä.

Kivisalo: Kysyi eikö tiedusteltu mahdollisuuksia siirtää heinää alituotantoalueille ylituotantoalueilta. Väitettiin siinä esteeksi paalauslangan puutetta..

Kuusela: Ei saatu kiristetyksi enempää. Paalauslangasta on suuri puute. Kansanhuoltoministeriöllä on 190 kg paalauslankaa.

Muikku: Väitti että keväällä on heiniä yli tarpeen. Arveli tämän olkiluovutuksen voivan vaikuttaa heinän hinnan laskemiseen. Asia olisi vietävä pääministerin tietoon.

Simonen: Tässä asiassa olisi ryhmän käytettävä koko arvovaltansa maataloustuottajain riistopolitiikan torjumiseksi. Nyt saavutettu tulos on hätätoimenpide. Näin eläimet saadaan yli talven, joskaan tuotantoa ei saada ensi eikä tulevanakaan vuonna. Suositteli kääntymistä pääministerin puoleen. Ellei siitäkään tule apua, on käytettävä niitä keinoja, jotka valtiopäiväjärjestys antaa.

Pusa: Tämä on yhdistettävä yhteislaidunkysymyksiin. Hillillä ajaa sellaista politiikkaa talviaikana, että kesällä on mahdollisimman vähän heinän tarvitsijoita.

Päätettiin asia ottaa uudelleen esille ryhmässä, kun uudet valtiopäivät alkavat.

3 §.

Perunan tuotannon lisääminen.

Simonen: Maatalousministeriön tuotantolautakunnassa esitettiin viime sunnuntaina laki, jonka mukaan perunan tuotantopalkkiota maksettaisiin mk 20.000 hehtarilta sille määrälle, minkä viljelijä viljelee enemmän kuin kansanhuollon viljelysmääräys on k.o. tiloilla. Pienin ala 25 aaria, joka otettiin huomioon. Tämä alle 10 ha:n tiloilla. Suuremmille asteittain vähemmän.

Tämä sitoisi valtion varoja n. 250 milj. mk, mutta tämä lisäys riittäisi tuottamaan 70 milj. kg maidon lisäyksen ja 10 milj. kg sianlinan lisäyksen. Tulos ei kuitenkaan ole tyydyttävä pienviljelijän kannalta. Voidaan esittää vaatimuksena, että ensiksikin tuotantomäärä annettaisiin prosentuaalisesti kaikille tiloille ja toiseksi alaraja pantaisiin 10 aariin. Suuremmilla olisi silloin vastaavasti suurempi.

Kuusela: En tälle asialle erikoisesti lämmennyt. Epäili porvarien 3,4 % koko peltihehtaarimäärästä vääräksi tilastoluvuksi perunan viljelyksessä. Jos viljelyksen lisäyksestä v:ltä 1945 - 46 palkitaan, niin se olisi suuremmille viljelmille edullista. Kun palkkio maksetaan vain pinta-alasta eikä tuloksesta, niin se ei ole kohtuullista. Tähän loukkoon mentäessä suurviljelijät siitä suurimman tulokseen nauttivat. Perunan viljelys nykyisilläkin hinnoilla on kannattavampaa kuin viljan viljelys.

Bryggari: Vastusti palkkiojärjestelmän hyväksymistä. Nälvi Pusa. Unkari ja Itävalta ovat vieraan hallinnassa. Jos meillä myös pyritään tähän maalaisliiton ja meidän avulla niin, että lopuksi sanotaan: kun ette ole pystyneet asioitanne hoitamaan, niin antakaa meille Suomen Pankki ja me hoidamme koko jutun. Suositteli valmistavan valiokunnan käsittelyyn asiaa.

Pusa: Ha-alalle kyvetään 2500 kg siitä saa mk 20.000 ha kohti, niin ei se merkitse kuin 8 markkaa kilolta, niin ~~eikö~~ se ole vielä paljon. (Kuusela: Ei ne kylvä niin kalliita perunoita.) Kuka sen tietää. Maataloustuotantolautakunta ensi kerran hakee pohjatiedot suunnitelmilleen. On tehty tuotannon lisäämiseksi 4 eri ehdotusta. Näistä halvin maksaa 29 milj. dollaria ja kallein 43 miljoonaa dollaria. Näistä 30 milj. dollarin ehdotus edellyttää sellaista apulauslaman tuontia, että tarvitaan vain 10 milj. kg. viljaa. Puhujan mielestä on edullisin perunan kasvattaminen antamalla tuotantopalkkioita saadaan perunan tuotanto siin suureksi, että siitä riittää myöskin eläinten rehuksi.

Kuittinen: Suositteli valmistavalle valiokunnalle.

Simonen: Ryhmä on asettunut sekä täällä että valiokunnissa puoltamaan viljanviljelystukipalkkioita. Puhuja silloin melkein yksin vastusti. Nyt on kysymys pienviljelyksen tukemisesta. Ihmetteli ryhmää tällä kertaa.

Maataloustuottajat olivat vastustavalla kannalla. Tässä asiassa pien-
viljelijäin ja kuluttajain edut käyvät yhteen. Huomenna asia on ratkais-
sevassa käsittelyssä.

Hyväksyttiin käsitys, että asia ei ole vielä niin kypsä, että päätös
voidaan tehdä. Jos halutaan uutta käsittelyä, niin asia on esitettävä
valmistavalle valiokunnalle.

4 §.

Eduskunnan siivoojain palkkajuttu.

Puheenjohtaja: Ilmoitti, että 25 siivoojaa haluavat korjausta palk-
koihinsa, kun eivät saaneet korjausta viime ~~vuonna~~ kerralla. (Liite n:ot
1 ja 2.)

P.Tervo: Kansliatoimikunnassa asia oli esillä. Se tulee käsiteltäväksi,
kun eduskunta kokoontuu.

Tiedotus tyydytti ryhmää.

5 §.

Edustajain palkankorotus.

Bryggari: Valittiin että edustajain palkat ovat alle sekatyömiehen pal-
kan. Suositteli asiaa puheenjohtajalle puhemiesneuvostossa esitettäväksi.

Keskustelun jälkeen päätettiin, että puheenjohtajat kääntyvät asiassa
oikeusministerin ja puhemiehen puoleen, mahdollisuuksien mukaan neuvotel-
tuaan muiden ryhmien puheenjohtajien kanssa.

6 §.

Nobelin rauhanpalkinto.

Puheenjohtaja: Kun Parlamenttien Välisen Liiton Suomen ryhmä on päät-
tänyt, ettei se aseta palkinnonsajaehdokasta ja kun sos.dem.ryhmä ei ole
asettanut ennenkään ehdokasta, niin ei liene syytä nytkään ehdokasta
asettaa ja kun eduskunnassa on liikkeellä listoja, joihin kukin voi yksi-
tyisesti ehdotuksensa tehdä.

Liitteet n:ot 3 ja 4.

Hyväksyttiin keskustelun jälkeen.

7 §.

Valtion sairaalahenkilökunnan palkkaus.

Penttala: Selvitti tapahtuneita palkkojen muutoksia. Puhuja mainitsi,

Perunan tuotannon lisääminen.

Simonen: Maatalousministeriön tuotantolautakunnassa esitettiin viime sun-
nuntaina laki, jonka mukaan perunan tuotanto, alkkiota maksettaisiin mk
20.000 hehtarilta sille määrälle, minkä viljelijä viljelee enemmän kuin ka-
sanhuollon viljelysmääräys on k.o. tiloilla. Pienin ala 25 aaria, joka otett-
tiin huomioon. Tämä alle 10 ha:n tiloilla. Suuremmille asteittain vähemmän.

että Seinäjoen sairaalassa kesäkuussa maksettiin palkankorotusta 6.500 mk
mutta joulukuussa vedettiin reippaasti takaisin.

Päätettiin parin puheenvuoron jäkeen, ettei anna aiheita toimenpitei-
siin.

8 §.

Turvasäilöasetus.

Turunen: Ryhmän olisi puututtava Tasavallan suojelulain pohjalla annet-
tuun asetukseen henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta.

Lehtokoski: Oli kiinnittänyt tähän huomiota. Oli esittänyt asian myös
Kalliselle, joka oli ihmetellyt, että tällaisia asetuksia vielä voidaan
antaa.

Virtanen: Tällaisen asetuksen antaminen nyt vielä on outoa ja turhaa.
Se on aivan mielivaltainen. Voidaan tarvita erikoisasetuksia, mutta ne on
oltava toisenlaisia. Se on sopimatonta. On harkittava, eikö se ole kumotta-
va ja pyydetävä uutta.

Kivisalo: Lausui ilonsa, että Kallinen on ihmetellyt asetusta. Me oli-
simme perustuslakivaliokunnassa yhtyneet mielellämme tasavallan suojelun-
lain ~~hylkäämiseen~~ hylkäämiseen, mutta Kallinen vastusti. Asia jäänee pe-
rustuslakivaliokunnan jäsenten hoidettavaksi. Toivottavasti Ryhmä oikeut-
taa meidät sen hylkäämään. Kolme viikkoa se nyt ainakin vielä on voimassa.

Lumme: Tämä asetus johtunee valtiollisen poliisin arvostelusta, mutta
se on lievennys edellisestä. Yhtyi edellä esitettyihin lausuntoihin. Rax
Päätettiin että perustuslakivaliokunnan jäsenet hoitavat asiaa.

9 §.

Valiokuntapaikkojen jako.

Puheenjohtaja: Pyysi toivomuksia esitettäväksi muutoksista valiokuntiin
ja että ne olisivat valmiina kun valmistava valiokunta valitaan.

10 §

Ryhmän toimintakertomus.

Valittiin Kivisalo valmistamaan sen

11 §.

Matkaselostus Tanskasta.

Salmela-Järvinen: Selosti ensin kokoukseen joutumistaan. Sos.-dem.Työ-

Maataloustuottajat olivat vastustavalla kannalla. Tässä asiassa pienviljelijäin ja kuluttajain edut käyvät yhteen. Huomenna asia on ratkaisevassa käsittelyssä.

Hyväksyttiin käsitys, että asia ei ole vielä niin kypsä, että päätös voidaan tehdä. Jos halutaan uutta käsittelyä, niin asia on esitettävä valmistavalle valiokunnalle.

läisnaisliiton tehtyä aloitteen naisedustajan kutsumisesta mainittuun konferenssiin, Tanskan sos.-dem.naiset alistivat sen yhteistyöjärjestön pohdittavaksi. Tämä auttoi puhujaa pääsemään konferenssiin. Kokous pidettiin Christiansborgissa. Kokouksessa oli saapuvilla arvovaltainen edustajisto. Ruotsista mm. P.A.Hansson, sosiaaliministerin Gustaf Möller, ulkoministeri Osten Undén ja ammattijärjestön puheenjohtaja Lindberg. Norjasta ulkoministeri Tryggve Lie, Martin Tranmael, Tanskasta pääministeri Buhl, Hans Hedtoft ja Alsing Andersen. Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta 4 puolueen ja 4 ammattiyhdistysliikkeen edustajaa. Meiltä molempia kaksi: Varjonen ja puhuja sekä Härnäs ja Sumu. Kokouksen esityslistalla oli ensimmäisinä selostukset kunkin maan ammatillisesta tilanteesta. Ruotsin Lindberg, joka on raittiusmies, rauhallinen, oikeastaan hyvin suomalainen tyyppi, ilmoitti, että Ruotsissa on nyt n.1,1 milj. ammatillisesti järjestäytyneitä työläisiä. Nousu on n. 2-3.000 jäsentä kuukausittain. Meille oli tietysti outoa kuulla, että Ruotsissa esitetään 10 % korotuksia palkkoihin, kun meillä liikutaan 100 %:eissa. Mutta siellähän ei olekaan inflatiota. Elinkustannukset eivät v:sta 1942 ole kohonneet sanottavasti. Nousu on kaikkiaan n.43 % sodanedelliseltä tasolta. Indeksi on luotettava. Puhuja mainitsi myös, että metallilakko maksoi 42 milj. kruunua. Kommunisteilla oli korkeakonjunktuurinsa metallilakon aikana. Kysymykseen onko kommunistien vaikutus nousemassa hän vastaa: Sitä on vaikea sanoa. Joka tapauksessa heidän vaikutusvaltansa oli korkeimmillaan metallilakon aikana ja muilla aloilla heillä ei ollut suurtakaan vaikutusta ja kannatusta.

Tanskan ammattiyhdistysliikkeessä on myös havaittavissa voimakas nousu. Indeksi on 155 (lokak.1945) Tuntipalkat ovat kohonneet alemmissa palkkaryhmissä 95 %, korkeammassa 29 %, Eri työläisryhmien palkat ovat kohonneet: miestyöläisten 57 - 70 %, naisten 58 - 79 %, maatyöläisten 85 %. Luovattomia lakkoja on esiintynyt. Ne ovat johtuneet osaksi palkankorotusvaatimuksista, osaksi poliittisista syistä. Siellä on vaadittu saksalaisystävällisten työnjohtajien erottamista. Tällaisia lakkoja on ollut mm. Carlsbergin panimossa, valtion rautateillä työpajoissa, sairaanhoitajattarien

lakkoja eräissä sairaaloissa. Jonkun verran on työttömyyttäkin.

Norjassa jälleenrakentaminen tuottaa suuria vaikeuksia. Maataloustyöväen järjestäytyminen on siellä käynnissä. Käynnissä on myös puoluejärjestöjen uudelleen luominen. Puolueessa on nyt jo 170.000 jäsentä. Työväen sanomalehdistöä kohotetaan. Saksalaiset hävittivät 22 kirjapainoa. Nyt jo 40 lehteä. Työväen lehti tulee joka toiseen kotiin. Polittisista tilanneselostuksista oli mielenkiintoisin katsaus Tanskan sos.-dem.puolueen tilaan, sillä siellähän sos.-demokraatit myöskin kärsivät suuren vaalitappion, ei tosin niin suurta kuin meillä. Puhuja selosti sitä numeroin. Vaalitappioon syinä hän mainitsi pitkäaikaisen hallitusvastuun; Neuvosto-Venäjä demokratian puoltajana herätti myötätuntoa kommunisteja kohtaan. Mutta Saksaa lähinnä olevissa maakunnissa heillä oli vähiten menestystä. Kommunistit selittivät vaalitaistelussa, että vaaleista on itsestään selvänä seurauksena työväen enemmistö ja että sosialidemokraattien ohjelman toteuttamisen paras tae on se, että kommunisteja valitaan. Kommunistit puhuivat paljon työväenluokan yhtenäisyydestä mutta eivät todellisuudessa toivoneet sitä. Sosiaalinen katkeruus on ollut eräänä tekijänä vaalitappiossa, samoin se, että sosialidemokraattien listoilla ei ollut ketään naista sellaisilla paikoilla, että olisivat voineet tulla valituiksi. Muuten Tanskan puolueessa vallitsee "ihannetila". Heillä ei ole erillistä naisliikettä.

Suhtautumisesta Suomeen puhuja mainitsi, että meidän asemamme ymmärrettiin. Sosiaalisyyskysymykseen nähden oltiin kiinnostuneita. Yleensä tunnuttiin oltavan sitä mieltä, ettemme ole vapaita itse päättämään asioistamme. Tanneriin nähden tunnettiin myötätuntoa.

Puheenjohtaja: Kiitti.

V a k u o d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

*Lähtö N:o 1, Sodan. ajaman
ptk. 24. I. 1946.*

Arvoisa Eduskuntaryhmä

Olemme lähettäneet Kansliatoimikunnalle ohje-
lisen kirjelmän. Rohkenemme toivoa, että arv. ryhmän-
ne edustajat kansliatoimikunnassa edistävät kirjel-
mässä esitettyjenkohtuullisiksi katsomiemme työ- ja
palkka-asiaimme järjestelyä tai toimenpiteitä niiden
järjestämiseksi.

Helsingissä 22 p:nä tammikuuta 1946

Kunnioittaen

Eduskuntatalon siivoojien puolesta

*Fanny Malin - Selja Viitanen.
Puheenjohtaja sihteeri.*

*Liite N:o 2 Sos. dem.
ryhmän jtk. 24.5.1946.*

Kansliatoimikunnan siivoojien palkat ja työoloistamme, päättäneen esittäm.

Syntyneet palkat ovat 2.600,-, 2.700,- ja 2.800,- kuukau-

Kansliatoimikunnalle

Me Eduskuntatalon ei-vakiuiset siivoojat kes-
kusteltuamme palkka- ja työoloistamme, päättäneen esittäm
arv. Kansliatoimikunnalle kunnioittaen seuraavaa:

Meitä ei-vakiuisia siivoojia on tällä hetkel-
lä 25 henkeä. Uuden valtion viran- ja toimenhaltijoiden
palkkalain säätämisen jälkeen on meidän asemamme valtion
laitokseen työllisinä tulkittu aikaisemman ylinääräisen ei-
jaan tilapäistyölläisiksi, jotka emme kuulu mainitun lain
alaisiksi. Meidät voidaan esim. eroittaa milloin vain. Pal-
kennaksumme nähdessä on meidän ilmoitettu kuuluvan tuntipalk-
kalaisen asemaan. Teknillisistä syistä suoritetaan palkan-
maksu kuitenkin entiseen tapaan kerran kuukaudessa.

Tämä asemamme epävarmaksi muuttuminen huolestut-
taa meitä. Emme voi uskoa, että lainantekijä on tarkoit-
tanut tällaista. Sitapalkei olamme mielestämme sivuutta-
neet palvelusaikamme nähdessä tilapäistyölläisen luonteon.
Yhtiä lukumääräme olamme olleet talossa 5 - 29 vuotta.
Asian selvittämiseksi mainitsimme vielä, että 13 meistä
tullee 1/II - 46 ellekai talossa 15, 7 lähes 30 vuotta.

Työssä olamme muulloin palkei eduskunnan kesäle-
män aikana. Pitsempiaikaisten lomienkin aikana on meidän
oltava aina valmiina tulemaan työhön, joten olamme tosi-
suullisesti vuodet läpeessä työhön sidottuja. Sotavuosi-
en aikana jatkui työ vuoden ympäri.

Työ ei ole meille muutenkaan vähämerkitykselli-
nen. Sen suoma ansio on välttämätön tulolähde meillä ei-
kä merkitse sivutointa. Työmme on laadultaan urekkatyötä,
joka on saatava määrääkään, kello 6 - 10, suoritetuksi.

Edustajain saapuesssa pitää siivous olla, kuten luonnollista-
kin, ohj. Ilman eripalkkaa on meidän osallistuttava sunnun-
tai- ja suursiivouksiin. Keskinäisellä sopimuksella me olem-
me suunnitellyt järjestäneet siten, että se ei ole kaikil-
le sama, riippuen matkasta ym. Toiset ovat kuitenkin työssä
joka toisenkin sunnuntai.

Nykyiset palkat ovat 2.600:-, 2.700:- ja 2.800:- kuukau-
dessa riippuen palvelusajasta. Eduskunnan ollessa pitempi-
aikaisella lomalla emme saa palkkaa. Silloin on meilläkin
palkaton loma. Normaaliaikoina oli tällaista lomaa kolmekin
kuukautta.

Edellä sanottuun perustuen pyydämme arv. Kansliatoimikun-
nan toimenpidettä asonamme ja oikeuksiamme määrittelymies-
si niin, että epävarmuus poistuu. Sellaista järjestelyä em-
me pitäisi mahdollisena meihin siivoojiin nähden, koska ta-
lon muu palveluskunta, esim. vahtimestarit, ovat vakinaisia
ja ylimääräisiä ja nauttivat kaikkia lain suomia oikeuksia.

Pyydämme, että meille, nimitettiin meitä sitten ylimäh-
räisiksi kuten ennen tai "tilapäisiksi" työntekijöiksi, tur-
vataan

- 1) että palkkamme nousee aina lakisääteisesti kuten vaki-
tuisillekin siivoojille
- 2) kalliin ajan ja kalliin paikan lisät
- 3) ylennys taannoitavasti tammikuun 1 p:stä 1946
- 4) palkallinen 1 kk:n loma
- 5) eläke, joka ei viimeisessä tulokannan mukaan me ille kuulu
- 6) palkka kesällä eduskunnan loma-ajalta

Asiamme, Suomen Työväenliiton Helsingin osaston,
välityksellä olemme työ- ja palkka-asiamme vuoksi kääntyneet
arv. Kansliatoimikunnan puoleen n. 3 kk. takaperin. Silloin
lähetyksessä kirjelmässä anoinme 1 tuntia vastaavaa päivittäis-
tä palkanlisää, eli 650:- mk. kk:ssa. Tämän esityksemme yhtey-
dessä uudistamme tuon palkankorotuspyynnön.

Luotamme siihen, että arv. Kansliatoimikunta suhtautuu
suopeasti edellä mainittuihin kohtuullisiksi katsomiimme pyy-
täisiin.

Helsingissä 22 p:nä tammikuuta 1946

Fanny Malin.
Puheenjohtaja.

Hilja Virtanen.
Sihteeri.

Lille NR 3 Son-dam. Nynorsk p. 24.7. 1946

DET NORSKE STORTINGS NOBELKOMITÉ. NOBEL COMMITTEE OF THE NORWEGIAN PARLIAMENT

NOBEL PEACE PRIZE

All proposals of candidates for the Nobel Peace Prize, which is to be distributed December 10th, 1946, must, in order to be taken into consideration, be laid before the Nobel Committee of the Norwegian Parliament by a duly qualified person *before the first of February of the same year.*

Any one of the following persons is held to be duly qualified: (a) Members and late members of the Nobel Committee of the Norwegian Parliament, as well as the advisers appointed at the Norwegian Nobel Institute; (b) Members of Parliament and Members of Government of the different States, as well as Members of the Interparliamentary Union; (c) Members of the International Arbitration Court at the Hague; (d) Members of the Council of the International Peace Bureau; (e) Members and Associates of the Institute of International Law; (f) University professors of Political Science and of Law, of History and of Philosophy; and (g) Persons who have received the Nobel Peace Prize.

The Nobel Peace Prize may also be accorded to institutions or associations.

According to the Code of Statutes, § 8, the grounds upon which any proposal is made must be stated and handed in along with such papers and other documents as may therein be referred to.

According to § 3, every written work, to qualify for a prize, must have appeared in print.

For particulars, *qualified persons* are requested to apply to the Office of the Nobel Committee of the Norwegian Parliament, Drammensvei 19, Oslo.

Kaikki esitykset ehdokkaista, joille Nobelin rauhan palkinto tahdottaisiin annettavaksi, joka tullaan jakamaan joulukuun 10 p:nä 1946, täytyy, tullakseen huomioon otetuksi, olla lähetettynä taikka annettuna Norjan parlamentin Nobelin komitealle ja on sen sisällettävä seloatus henkilön ansioitumisesta, ennen helmikuun 1 päivää 1946.

(on oikeus esittää ehdok-

ta komitealle)

Kaikilla sauraavilla henkilöillä on mahdollisuus, jos vain katsotaan kyllä ansioituneeksi: (a) Jäsenet ja entiset jäsenet Norjan parlamentin & Nobel-komiteasta, sekä myöskin Norjan Nobel-säätiön nimittämät neuvonantajat; (b) Erivaltioiden parlamenttien ja hallitusten jäsenet, sekä myöskin parlamenttien välisen liiton jäsenet; (c) Haakin kansainvälisen sovinto-oikeuden jäsenet; (d) Kansainvälisen neuvoston k:n rauhantoimikunnan jäsenet; (e) Jäsenet ja yhteisöt kansainvälisten lakien säätiöstä; (f) Yliopistojen professorit poliittisten tieteiden ja lakien, historiassa ja filosofiasa ja (g) Henkilöt, jotka ennen ovat saaneet Nobelin rauhan palkinnon.

Nobelin rauhanpalkinnon palkinto voidaan myöskin antaa säätiölle taikka yhteisöille.

Voimassaolevien sääntöjen 8 § mukaan kaikki esitykset ja ehdotukset, sekä niihin kuuluvat ja asiaan vaikuttavat asiakirjat ovat lähetettävä samalla kertaa.

Samoin sääntöjen 3 § mukaisesti, kaikki kirjalliset selostukset palkinto ehdokkaiden ansioista on lähetettävä painettuina.

Erityisemmin ansioituneet henkilöt sitte pyydetään saapumaan Norjaa parlamentin Nobel komitean konttoriin, Drammensvei 19 O s l o.

P ö y t ä k i r j a

Sos.-dem. eduskuntaryhmän kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän huoneessa helmikuun 1 p:nä 1946 klo 11.00. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Bryggari, Hakala, Hiltunen, Jokinen, Kallinen, Kilpeläinen, Kilpi, Kulovaara, Leskinen, Peltonen, Pusa, U.Raatikainen, Sillanpää, Simonen, Takki, Turunen, Welling ja Virtanen. Puheita johti Lumme, Pöytäkirjan laati Paasivuori.

1 §.

Ryhmän entinen puheenjohtaja Lumme avasi kokouksen ja valittiin sen puheenjohtajaksi. Hän kutsui sihteeriksi Paasivuoren.

2 §.

Ryhmän virkailijain vaalit.

Puheenjohtaja Lumme: Ryhdytään ryhmän puheenjohtajan vaaliin.

Tolonen: Ehdotti valittavaksi entiset virkailijat.

Valittiin yksimielisesti entiset virkailijat: I puheenjohtajaksi Lumme, II:ksi Kallinen, sihteeriksi Paasivuori ja Turunen sekä rahastonhoitajaksi U.Raatikainen.

3 §.

Tilintarkastajiksi valittiin Rantala, Lehtokoski ja Bryggari.

4 §.

Valmistavaan valiokuntaan puheenjohtajien, sihteerien ja rahastonhoitajan lisäksi valittiin Voionmaa, Lehtokoski ja Lepistö.

5 §.

Ryhmän piiskuriksi hyväksyttiin Karvonen ja apulaiseksi Kuittinen.

6 §.

Eduskunnan ensimmäiseksi puhemieheksi päätettiin pyrkiä saamaan toveri Fagerholm.

Ensimmäiseksi varapuhemieheksi maalaisliiton ja SKDL:n kiistasta huolimatta päätettiin valita se, jonka SKDL:n ryhmä asettaa ja siis Kujala. Toiseksi varapuhemieheksi Heljas maalaisliitosta.

7 §.

Valiokuntien puheenjohtajapaikat.

Puheenjohtaja: SKDL:n taholta on tiedusteltu, onko valiokuntien puheenjohtajapaikkoihin näiden toivomuksia ryhmän taholla.

Raunio: Totesi, että SKDL:n Lång työväenasiainvaliokunnan puheenjohtajana on epäonnistunut.

Lepistö: Oli sitä mieltä, ettei meidän ole syytä sitä tavoitella, mutta heidän olisi syytä pyrkiä vaihtamaan miestä.

Puheenvuoroja käyttivät vielä Hiilelä, Tolonen, J. Raatikainen, Fagerholm, Rantala.

Päätettiin käsittelyn tuloksena antaa puheenjohtajalle oikeus keskustella asiasta SKDL:n puheenjohtajan kanssa, tarkoituksella saada siinä aikaan miehen vaihto.

8 §.

Kansliatoimikuntaan asetettiin ehdolle P. Tervo.

9 §.

Toivomukset valiokuntapaikkoihin näiden.

Kivisalo: Esitti toivomuksen, että hänet vapautettaisiin suuren valiokunnan jäsenyydestä.

Puheenjohtaja: Kehotti jättämään toivomukset valiokuntapaikoista hänelle tai sihteerille.

Vakuudeksi:

Urho Lumme.
Puheenjohtaja.

M. P. Saarimäki.
Sihteeri.

Tarkistettu:

Pöytäkirja

Sos.-dem.eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän valiokuntahuoneessa helmikuun 1 p:nä 1946 klo 13.45. Läsnäoleviksi merkittiin: Lumme, U. Raatikainen, Voionmaa, Paasivuori, Turunen, Kallinen, Rantala ja yleis sihteeri Laisaari. Puhetta johti Lumme, pöytäkirjan laati Paasivuori.

1 §.

Valiokuntapaikat.

Perustuslakivaliokunta hyväksyttiin entisessä kokoonpanossaan.

Lakivaliokunta.

Turunen: Tiedoitti Leskisen ilmoittaneen, etteivät varajäsenet ole hänen käytettävissään, kun hän joutuu puolueen asioissa liikkumaan.

Puheenjohtaja: Ilmoitti hänelle esitetyistä toivomuksista. Andersson pyytää vapautusta suuresta valiokunnasta. H. Pesosta ehdotetaan laki- ja talousvaliokuntaan. Karvonen olisi halukas työväenasiainvaliokuntaan. Kuittinen valmis vakinaiseksi suureen valiokuntaan. Laki- ja talousvaliokunnan vakinaisissa jäsenissä pitäisi saada muutosta. Kivisalo pyytää vapautusta suuresta valiokunnasta.

Hyväksyttiin lakivaliokunnan vakinaiset jäsenet entiset; varajäseniksi Andersson ja Muikku.

Ulkoasiainvaliokunta.

Päätettiin, että siinä tapauksessa, että Sillanpää vetäytyy pois, tulee hänen paikalleen Kallinen ja toiseksi varamieheksi Karvonen.

Valtiovarainvaliokunta.

Hyväksyttiin entisessä kokoonpanossaan.

Pankkivaliokunta.

Hyväksyttiin H. Pesonen vakinaiseksi ja Pusa varalle.

Talousvaliokunta hyväksyttiin muutoksitta.

Laki- ja talousvaliokunta hyväksyttiin muutoksitta.

Sivistysvaliokunta hyväksyttiin muutoksitta.

Maatalousvaliokunta.

Hyväksyttiin Pusan siirtyminen vakinaiseksi ja Lepistön varajäseneksi.

Työväenasiainvaliokunta hyväksyttiin muutoksitta.

Kululaitosvaliokunta hyväksyttiin muutoksitta.

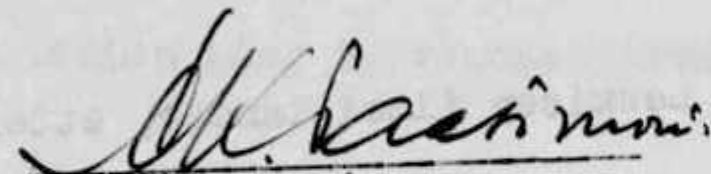
Puolustusasiainvaliokunta hyväksyttiin muutoksitta.

Tarkistajat hyväksyttiin muutoksitta.

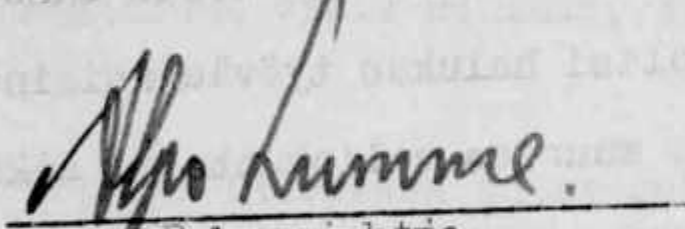
Suuri valiokunta.

Hyväksyttiin sillä muutoksella, että Kuittinen siirtyy vakinaiseksi ja Kivisalo hänen paikalleen varajäseneksi.

V a k u u d e k s i:

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

Puheenjohtaja.

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Eduskunta-ryhmän kokouksesta eduskuntatalossa helmikuun 2 p:nä 1946. Kokous alkoi klo 10. Poissaoleviksi nimenmuutoksessa merkittiin: G. Andersson, Hakala, Hiilelä, Jokinen, P.A. Karjalainen, Kilpeläinen, Kilpi, Kuusela, Leskinen, Paasi-vuori, Peltonen, Raunio, Sillanpää, Tolonen, Welling, Virtanen ja Voionmaa. Puhetta joh-ti Lumme ja sihteerinä toimi Turunen. Lisäksi olivat saapuvilla ryhmän kirjallinen sihteeri Laisaari ja toimittaja Helmer Lehti.

1 §

Valiokuntapaikat.

Lumme esitteli valmistavan valiokunnan ehdotusta valiokuntapaikkojen järjestämiseksi. Kun lähempi vertaileva tarkastus oli osoittanut, että Karvoselle ei ollut merkitty yhtään ammattivaliokuntapaikkaa, ehdotti Lumme, että Karvonon saisi H. Pesoselle esitetyn varapaikan työv.as.valiokuntaan.

Yleiskeskustelussa ei Bryggari pitänyt suotavana, että Pusa sijoitettaisiin maatal.valiokuntaan ja K. Andersson tiedusteli, miksi ei hänelle ollut myönnetty vapautta suuresta valiokunnasta. Lumme vastasi Anderssonille ilmoittaen, että työväenasiainvaliokunnan edustaja täytyi olla suuressa vlk:ssa.

Valmistavan valiokunnan ehdotus hyväksyttiin niin muutettuna, että Karvonon saa varapaikan työv.asiainvaliokun-nassa H. Pesosen tilalle. Lyhyen keskustelun aiheutti Pusan paikka maatal.valiokunnassa, mutta muutoksia ei vv:n ehdotukseen tehty.

2 §

Alotteet.

Ryhmän jäseniä kehoitettiin ensi tilassa valmista-maan alotteensa ja jättämään ne ryhmän sihteeireille.

Penttala toivoi alotetta köyhäinlaitolain muutta-misesta ja Käkelä ammattitautikysymyksestä.

3 §

Hinta- ja palkkaministeri.

Ministeri Takki: Hallituksessa on asiasta syntynyt kiusallista keskustelua maalaisliittolaisten ryhdyttyä vaatimaan metsä- ja maataloustyöläisten palkkojen ja maatal.tuotteiden hintojen vapauttamista säännöstelystä. Tämä veisi suunnitelman karille. Oli sitä mieltä, että jos asia ajatetaan maalaisliittolaisten toivomuksien mukaisesti, olisi sos.dem:ien vedäytävä pois asian takaa.

Lepistö: kannatti Takkia. Olis sitä mieltä, ettei hinta- ja palkka-asioita saa enää hoitaa niin sekavasti, kuin tähän saakka on tapahtunut. Ryhmän oltava asiassa päättäväinen.

Turunen yhtyi edellisiin. Kivisalo oli sitä mieltä, että on vastustettava koko ministeriön perustamista, jos asiat paloitellaan.

Bryggari: Hiltunen on puolueen puheenjohtaja, jos hän nyt ottaa tehtävän vastaan, voi siitä koitua ikävyyksiä koko puolueelle. Parempi asettaa kommunisti sille paikalle.

Hiltunen: Suunnitelma olisi pitänyt jo aikaisemmin toteuttaa. Haluton henkilökohtaisesti ottamaan tehtävää vastaan. Hillilä ja Gartz jarruttavat, haluavat saada asian "tyngäksi" ja antaa sen sitten sos.demien hoitoon. Kaipasi ryhmän selvää kantaa.

Kuittinen: Kommunistit taktikoivat tällä asialla.

Käkelä: Hinnat on pysäytettävä ja eräitä niistä saatava alennetuiksi. Uusi ministeriö on saatava. Annetaan kommunisteille paikat ja otetaan hinnat sos.dem:ille.

Karvonen: Hillilä selvästi suurtoottajain takana.

Lepistö: Ellei asiaa nyt lähdetä hallituksen taholta selvästi hoitamaan, on sos.dem:ien jättävä pois koko hallitusvastuusta.

Eräiden muiden puheenvuorojen jälkeen päätettiin kannattaa esitettyä suunnitelmaa muuttamattomana. Asia otetaan esille ryhmien delegaatiassa, johon kuuluvat sos.dem:ista ryhmän puheenjohtajat ja sihteerit sekä Voionmaa ja Lepistö.

Kokous päättyi klo 11,15.

V a k u u d e k s i :

E. Lumme
puheenjohtaja

V. Virtanen
sihteeri

Tarkastettu:

E. Lumme
Puheenjohtaja.

M. Paasivuori
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

P ö y t ä k i r j a

Sos.-dem. eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän valiokuntahuoneessax helmikuun 2 p:nä 1946 klo 15.30. Läsnäoleviksi merkittiin: Lumme, Kallinen, Lehtokoski, U. Raatikainen, Turunen, Lepistö, Paasivuori ja Lai-saari, yleissihteeri. Puhetta johti Lumme, pöytäkirjan laati Paasivuori.

1 §.

Suuren valiokunnan vaali.

Lumme: Suuren valiokunnan vaalissa on vaaliliitto SKDL:n ja Maalaisliiton kanssa vielä sikäli epäselvä, että maalaisliitto on ilmoittanut, että heillä on asiasta ryhmäkokous. Siinä tapauksessa, että vaaliliitto syntyy, me saamme ensimmäisen paikan ja neljännen jne. ja he saavat sopia muusta järjestyksestä.

Hyväksyttiin.

2 §.

Työväenasiainvaliokunnan puheenjohtajapaikka.

Puheenjohtaja Lumme: SKDL:n Myllymäki ilmoitti, että he ovat asiasta Långille huomauttaneet, mutta miehen vaihtamiseen he eivät halunneet ryhtyä.

Todettiin, että olkoon Lång miten hidas tahansa, ei meilläkään ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen kenet he asettavat puheenjohtajaksi.

3 §.

AtosVirtanen ja valiokuntapaikat.

Puheenjohtaja: Atos Virtasen poissaolo vaikuttaa sen, ettei hän voi tulla valiokuntavaaleissa huomioonotetuksi.

Lehtokoski: Ehdotti, että siksik aikaa kuin Virtanen on poissa siirrettäisiin hänen ukoasiainvaliokunnan paikalleen puheenjohtaja ja va-

3 §

Hinta- ja palkkaministeri.

Ministeri Takki: Hallituksessa on asiasta syntynyt kiusallista keskustelua maalaisliittolaisten ryhdyttyä vaatimaan metsä- ja maataloustyöläisten palkkojen ja maatal.tuotteiden hintojen vapauttamista säännöstelystä. Tämä veisi suunnitelman karille. Oli sitä mieltä, että jos asia aiotetaan maalaisliit-

ralle tulisi yksi uusi mies.

Lepistö: Karvonen, josta jo eilen oli puhe.

Hyväksyttiin keskustelun jälkeen, että Karvonen valitaan vakinaiseksi ulkoasiainvaliokuntaan. Puolustusasiainvaliokuntaan Lepistö siksi aikaa kuin Virtanen on poissa.

4 §.

G.Andersson täyttää 50 vuotta.

Päätettiin jättää Paasivuoren tehtäväksi sopia Uudenmaan jonkun edustajan kanssa muistolahjakeräyksen toimittamisesta.

5 §

Presidentin sairaus.

Lumme: Ilmoitti keskustelleensa mm. presidenttiasista meidän ministerien kanssa. Paasikivi on ilmoittanut, ettei hän kahtaviikkoa kauempaa hoida molempia virkoja. Asian aineuttamista toimenpiteistä olisi tehtävä harkittu ehdotus.

Merkittiin tiedoksi.

6 §.

Suuren valiokunnan vaali.

Rantala: Suuren valiokunnan vaali siirtynee keskiviikoksi ja siihen Virtanen jo ehtinee.

V a k u u d e k s i:

M. Paasivuori
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

J. Lumme
Puheenjohtaja.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa helmikuun 5. p:nä 1946 alkaen klo 15.10. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: K.Andersson, Hakala, P.Tervo ja Welling. Puhetta johti Lumme, pöytäkirjan laati Paasivuori. Läsnä oli myös puoluesihteerin Varjonen, ministeri Kilpi sekä toimittaja Aibisto Suom. Sosialidemokraatista.

1 §.

Rehukysymyksessä Jyväskylän Keljosta saapunut lähetystö selvitteli niitä vaikeuksia, joihin he paikkakunnallaan ovat heidän puutteen ja niiden korkean hinnan vuoksi joutuneet sekä pyysivät ryhmän toimenpiteitä asiaintilan korjaamiseksi.

Puheenjohtaja kiitti saaduista tiedoista ilmoittaen asiaan kiinnitetyn jo vakavaa huomiota muualta maasta saapuneiden saman suuntaisten tietojen johdosta, mutta tilanne on niin kireä, ettei ryhmän toimenpiteistä ole tähän mennessä ollut tarkoitettua tulosta; yrityksiä kuitenkin jatketaan.

H.Pesonen selosti eräässä näitä asioita kansanhuoltoministeriössä selvittämässä käyneessä lähetystössä vastikään mukana olleena, millaiset näköalat tässä kipeästi pikkueläjiä koettelevassa pulmakysymyksessä tällä kertaa ovat.

Jokisen vielä selostettua, mitä mahdollisuuksia on ajaa tätä asiaa paikallisia tarpeita tyydyttävällä tavalla paikallisen kansanhuoltolautakunnan kautta ja puheenjohtajan kiitettyä tietoista sekä kehoitettua lähetystöä kääntymään kansan huoltoministeriön puoleen k.o.asiassa; lähetystö kiitti pyytäen jatkuvasti asi-

Hinta- ja palkkaministeri.

Ministeri Takki: Hallituksessa on asiasta syntynyt kiusallista keskustelua maalaisliittolaisten ryhdyttyä vaatimaan metsä- ja maataloustyöläisten palkkojen ja maatal. tuotteiden hintojen vapauttamista säännöstelystä. Tämä veisi suunnitelman karille. Oli sitä mieltä, että jos asia ajatetaan maalaisliit-

aan huomiota kiinnitettäväksi sekä kaikkia mahdollisia toimenpiteitä sen hoitamiseksi.

Asia lähetettiin valmistavaan valiokuntaan.

2 §.

Läsnäolo-oikeus myönnettiin E. Pesosen suosituksesta seuraaville tovereille: Pahrman, Kivistö ja Tollander.

3 §.

Presidentti-Pääministeri kysymys.

Takki: Kuukausi on kulunut siitä, kun tämä suuri kysymys oli ryhmässä. Se jäi ratkaisematta. Epävarma tilanne on edelleen jatkunut. Tilanne on epänormaali. Kuten muistetaan, silloinhan selostettiin presidentin tilaa lääkärin antamien lausuntojen mukaan, joista selvisi, ettei voimien palaaminen ole todennäköistä. Samalla ilmoitettiin, että marski on yliherkkä ja että asiain onnettomat ratkaisut aiheuttavat hänessä todellisen fyysillisen sairauden. Tietenkin kiinnostaa marskin nykyinen tila. Siitä vastikään saatujen tietojen mukaan voin ilmoittaa, että tervehtyminen edistyy normaalisti huomioon ottaen presidentin korkean iän. On varmaa, että hän tämän kuun lopussa nousee jalkeille. Viikko sitten ilmoitettiin presidentin keskusteluissaan jo olevan paljon rauhallisempi.

Asia on nyt joutunut uuteen vaiheeseen seuraavista syistä. Viime maanantaina Edistys-puolueen lähetystö: Kauppi, Kytömaa ja Sarlin tekivät käynnin pääministerin luo. He esittivät, että siltä varalta, että presidentti tulee valittavaksi, heidän puolueensa on päättänyt saattaa kantanaan hallituksen tietoon, että valinnan tulee tapahtua hallitusmuodon mukaan valitsijamiesvalin järjestämisen kautta. Tämä käynti oli virallinen. Sen johdosta asia joutui hallituksessa ensi kerran esille. Tässä, tosin epävirallisessa käsitte-lyssä tuli hallituksen kannaksi, että vaali sen kiireellisyyden vuoksi olisi eduskunnan suoritettava. Meillä ei ollut kannan muodostamisessa vaikeuksia, koska ryhmällämme on ennenkin ollut se kanta, että

presidentin valinnan suorittaa eduskunta. Tämän asian yhteydessä tuli hallituksessa siis ensi kerran esille, että henkilövaihdos presidentin paikalla on mahdollinen. Lisäksi on valtioneuvoston virallisessa istunnossa pääministeri tehnyt seuraavan virallisen ilmoituksen: En voi enää montaa viikkoa hoitaa nykyisiä tehtäviä. Kun asia on tällä tavalla annettu hallituksen jäsenten kuulla, aiheuttaa se vakavia ajatuksia. On ilmeistä, että aavistettu kriisi tapahtuu tässä kuussa juuri, ennenkuin presidentti ryhtyy tehtäviin hoitamaan. Siihen liittyy sotasyölyllisten tuomion julistaminen. Aivan varmaan se aiheuttaa kirjoittelua sekä idässä että lännessä. Ja kun lisäksi tapahtuu huomattavien henkilöiden muutoksia valtion johdossa, on se omiaan aiheuttamaan arveluja siitä mitä täällä lopulta todella tapahtuu. Puhujasta olisi paras, jos saisimme molemmat kunnioitettavat herrat pyytää paikoillaan, mutta hän ja hallitustoverinsa eivät näe tätä järjestelyä mahdolliseksi. Sensijaan puhuja katsoi mahdolliseksi, että on toinen vielä huonompi järjestely, nim. se, että menetetään molemmat vanhat herrat johdosta. Tämä tapahtuu, jos ne, joista se riippuu pysyvät passiivisina. Heidän mielestään olisi ainakin toinen heistä säilytettävä.

Puhuja toteasi, että aloitteen voivat tehdä: yksityiset henkilöt, hallitus, eduskunta tai presidentti itse. Tarkastelussaan hän oli sitä mieltä, että aloitteen teko ei sovi yksityisille henkilöille, ei myöskään hallituksen taholta tehtäväksi, katsoen, että ratkaisuun pääsemiseksi eduskunnan taholta tai valtakunnan päämiehen taholta on tehtävä aloite.

Puhuja kosketteli sitten presidentin terveydentilaa palauttaen mieliin, että jo viime kerralla mainittiin hänen vaihteleva kannanottonsa asioihin. Esimerkkinä selostettiin hänen kantansa vaihtelu, kun oli kysymys hänen ryhtymisestä presidentiksi. Nytkin on tapahtunut huojumista hänen kannanotoissaan. Puhuja päätyi siihen, että jollei jonkun viikon sisällä tapahdu ratkaisua, on siitä tehtävä aloite täällä eduskunnassa. Puhuja korosti erikoisesti sitä, että hänen